Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 13 (15636) | 1981 оной январиин 16, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Аха дүү хани барисаанай договор

СССР-эй ба МНР-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай договорой 35 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан январиин 14-дэ болобо.

Нүхэд М. С. Соломенцев, К. В. Русаков болон бусад тусхай тушаалтад суглаанай президиумдэ һуугаа.

Хоёр ороной арадууд 60 жэлэй турша соо социалис интернационализмын ленинскэ гол ёһонуудта, эбдэршэгүй бата хани барисаанай, харилсаа холбооной, нэгэ нэгэндээ туһалалсалгын ёһо заншалнуудта үнэн сэхэ байлгын тугые үндэр дээрэ үргэжэ ябана гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Имагтал эдэ дүримүүд 1946 оной совет-монгол договорой үндэһэ һуурида табигдаһан байна. Марксистско-ленинскэ партинуудай үзэл сурталай нэгэдэл, уг зорилгонуудайнь ниитэ нэгэн байлга, нүхэд Л. И. Брежнев болон Ю. Цеденбалай уулзалганууд аха дүү ёһоной харилсаа холбоое бэхижүүлхэ хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ.

МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Д. Готов үгэ хэлэхэдээ, МНРП-гэй ЦК-гай, МНР-эй правительствын, монгол арадай үмэнэһөө МНР-тэ социализм байгуулгада али бүхы туһа хүргэһэнэйнь түлөө КПСС-тэ, Совет правительствада, манай ороной ажалшадта гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэбэ. (ТАСС).

ОБЛАСТНОЙ XXXI ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ Ленинэй орденто гүрэнэй академическэ оперо ба баледэй театр соо областной XXXI партийна конференци хүдэлмэрөө эхилбэ.

Конференциие КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. МОДОГОЕВ нээбэ.

Конференциин хүтэлбэрилхы органууд һунгагдаһан байна. Делегат В. Д. ТАХАНОВАЙ дурадхалаар конференциин президиумдэ нүхэд В. К. АГАЛОВ, К. П. АЛЬЦМАН, И. А. АНТАКШИНОВА, А. А. БАДИЕВ, А. М. БЕЛЯКОВ, В. З. БЕСЕДИН, А. С. БЕРЕЩИНОВ, В. Г. БИРЮКОВ, С. П. БУДАЖАПОВ, М. П. БУРЛАКОВ, Г. И. ВЕРЕЩАГИН, Р. Б. ГАРМАЕВ, Н. Г. ДАМДИНОВ, М. И. ДРУЖИНИН, Ф. Е. ЕФИМОВ, М. Ф. ЗАВГОРОДНЯЯ, М. А. ЗАХАРОВА, И. П. ЗИНЧЕНКО, И. К. КАПУСТЯН, В. А. КОНДРАШОВ, Ю. В. КОНЫШЕВ, К. Е. КАРТЕЛАЙНЕН, Ф. Ф. КРИВДА, Н. И. КРЮЧКОВ, Л. Н. КУЗНЕЦОВА, К. Д. ЛУБСАНДОРЖИЕВ, В. Ф. ЛЫСОВ, Е. М. МАЦУКОВ, И. С. МЕДВЕДЕВ, Н. С. МИРОНОВ, А. У. МОДОГОЕВ, М. В. МОХОСОЕВ, Н. Н. НАЙДАНОВ, Г. И. ПЕРОВ, А. И. ПЛОТНИКОВ, Л. В. ПОТАПОВ, Г. Л. РАБДАЕВ, В. Б. САГАНОВ, Г. И. САЛМАНОВ, В. В. САРЖАН, М. И. СЕМЕНОВ, Б. С. СЕМЕНОВ, В. А. СЕРГЕЕВ, И. Д. СОСНОВ, С. П. СТЕПАНОВА, Д. Б. СУНДУЕВ, Н. Л. ТАДВАШКИНА, К. М. ТАНГАНОВ, В. Р. ТОЛСТОУХОВ, Е. А. ТОУЗАКОВ, В. П. УБЕЕВ, Н. Я. ФЕДОТОВ, Т. И. ФЕДОРОВ, К. И. ФИЛИППОВА, Ф. В. ХОДАКОВСКИЙ, Ш. О. ЦИНЦАДЗЕ, А. Н. ЦЫДЕНОВ, Ф. И. ЧЕНКИРОВ, А. Д. ЧУКАЕВ, В. И. ШАТИЛОВ, В. И. ШИШОВ, К. К. ШОМОЕВ, М. Л. ШУНКОВА гэгшэд нэгэн дуугаар һунгагдаа.

Областной XXXI партийна конференциин хүндэлэлэй президиумдэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежнев түрүүтэй КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюрое һунгаха гэһэн делегат А. М. БЕЛЯКОВОЙ оруулһан дурадхалые зал соо суглараrшад хүл дээрээ зогсон, үни удаан альга ташалгаар угтаба.

Делегат П. В. БАХАЕВАЙ дурадхалаар конференциин секретариат иимэ нүхэдһөө һунгагдаба гэбэл: Д. И. БАНЧИКОВА, Е. А. БЕЛОМЕСТНЫХ, В. И. БАРДУНАЕВ, Р. Г. БАЯРТУЕВ, В. Н. БОБЫКИНА, М. М. ГАСЬКОВ, Ю. Р. ДМИТРИЕВ, Ж. Д. ДЫЛЫКОВА, В. Г. ЕЛИСЕЕВА, С. Б. ЖАРГАЛОВ, В. А. ЖДАНОВ, В. И. КАРПОВ, Л. Н. КОЛОДИНА, Г. М. КОНЕВ, В. М. ЛЕОНОВ, Л. Я. ПОХОСОЕВ, Л. С. ТРИФОНОВ.

Делегат И. М. ПЫТИНЭЙ дурадхалаар конференциин мандатна комиссида В. З. АЛСАХАЕВ, С. С. БАДМАЕВ, В. Б. БАЗАРОВ, В. С. БАКШЕЕВ, О. Д. БЕЛЫХ, П. В. БАХАЕВ, В. Ч. БАЛСАНОВ, А. Ц. БАЛДУЕВ, Г. Д. БАСАЕВ, С. Н. БУЛДАЕВ, В. И. ГАВРИЛОВА, В. И. КОРНЕВА, И. П. НЕКИПЕЛОВ, П. К. НЕПОМНЯЩИХ, И. В. ПЛАТОНОВ, Л. Д. ПОЛЯКОВА, В. Д. РАДНАЕВ, Л. Б. РАДНАЕВ, И. Я. СЫЩУК, Д. Ю. ЦЫБИКЖАПОВ, Б. Ц. ЦЫДЕНЖАПОВ, О. Н. ЦЫКАЛО, К. К. ШОМОЕВ гэгшэд һунгагдаа.

Делегат В. Д. РАДНАЕВАЙ дурадхалаар конференциин редакционно комисси иимэ нүхэдһөө һунгагдаба гэбэл: Н. Ц. АЛСАГАЕВА, А. С. АРЖАНОВИЧ, К. И. АРСЕНЬЕВ, А. Б. БАРДОНОВ, А. А. БАДИЕВ, В. Н. БАШКЕЕВ, В. А. БЕССОЛОВ, А. М. БЕЛЯКОВ, В. Г. БИРЮКОВ, Р. И. БОЛДОНОВА, Н. Б. БУЖИНАЕВ, Х. Ц. БУЯНТУЕВА, В. Р. ВОРОЖЕЙКИН, П. А. ГОРБУНОВ, В. У. ДАРХАНОВ, Е. П. ЖЕБОВА, Л. М. КОБЕЛЕВ, В. Ф. ЛЫСОВ, В. Б. ЛЫКШИТОВ, Н. Б. МИНЧЕНКО, А. У. МОДОГОЕВ, Б. Н. НИКОЛАЕВ, С. Л. ОШОРОВ, Г. И. ПЕРОВ, Л. В. ПОТАПОВ, И. М. ПЫТИН, Н. А. РОЗАНОВ, В. Б. САГАНОВ, Л. А. САНЕЕВ, Б. С. СЕМЕНОВ, Г. С. СЕРЕБРЕННИКОВ, А. Н. СОКОВИКОВ, Д-Н. Т. РАДНАЕВ, Л. П. ТАБАЛАЕВ, В. Д. ТАХАНОВ, А. И. ХМЕЛЕВ, А. Д. ЧУКАЕВ.

Областной XXXI партийна конференциин зүбшэн хэлсэхэ асуудалнууд баталагдаа:

1. КПСС-эй областной комитедэй тоосоон.
2. Областной партийна организациин шалгалтын комиссиин тоосоон.
3. «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай.
4. Областной партийна организациин хүтэлбэрилхы органуудые һунгалга.
5. КПСС-эй XXVI съездын делегадуудые һунгалга.

Конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ нэгэдэхи асуудалаар КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВ элидхэл хэбэ.

Шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл тус комиссиин түрүүлэгшэ Ф. И. ЧЕНКИРОВ хэһэн байна.

Тоосоото элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь А. М. БЕЛЯКОВ, КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Р. ДМИТРИЕВ, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй слесарьнүүдэй бригадир В. А. ПОПОВ, КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь Д. Ю. ЦЫБИКЖАПОВ, «Нижнеангарсктрансстрой» трестые эрхилэгшэ Ф. В. ХОДАКОВСКИЙ, Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Д. Б. СУНДУЕВ, КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь А. И. ПЛОТНИКОВ, республикын Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Н. Г. ДАМДИНОВ, СССР-эй транспортна барилгын министр И. Д. СОСНОВ, Улаан-Үдын авиационно заводой директор Ю. В. КОНЫШЕВ, Хэжэнгын районой Худанай совхозой лугомелиоративна отрядай бригадир Б. Р. САНЖИМИТЫПОВ, «Жилгражданстрой» трестын 1-дэхи СМУ-гай штукатур-шэрдэгшэдэй бригадир Л. Н. КУЗНЕЦОВА, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай парткомой секретарь В. А. АГАЛОВА, ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь С. П. БУДАЖАПОВ, Зэдын районой Гэгээтын дунда һургуулиин директор Т. Ц. ЛУМБУНОВА, КПСС-эй ЦК-гай Хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо И. К. КАПУСТЯН гэгшэд хабаадаһан байна.

Мандатна комиссиин түрүүлэгшэ К. К. ШОМОЕВОЙ хэһэн элидхэлые конференци баталаа.

Конференциин делегадуудые республикын комсомолой болон пионерэй организацинуудай түлөөлэгшэд амаршалһан байна.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВ түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

КПСС-эй областной комитедэй тоосоото үедэ ябуулһан хүдэлмэридэ областной XXXI партийна конференци хангалтатай гэһэн сэгнэлтэ үгөө. Тэрэшэлэн шалгалтын комиссиин тоосоон баталагдаһан байна.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа конференци дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа. Республикын коммунистнууд, бүхы ажалшад КПСС болон Советскэ правительствые нягта жагсаалтайгаар тойрон, Советскэ Союзай Коммунис партиин болохоёо байһан XXVI съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа, дүй дүршэлөө зорюулха байха гэжэ областной партийна конференциин делегадууд КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедые, Политбюрое, нүхэр Л. И. Брежневые найдуулба.

Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай Хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо И. К. КАПУСТЯН, СССР-эй транспортна барилгын министр И. Д. СОСНОВ, КПСС-эй ЦК-гай Партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагай инструктор Н. Я. ФЕДОТОВ, Ленинэй орденто Забайкальска сэрэгэй округые командалагша армиин генерал Г. И. САЛМАНОВ гэгшэд хабаадаһан байна.

Конференци хүдэлмэрөө мүнөөдэр үргэлжэлүүлхэ.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев тоосоото элидхэл хэжэ байна. Конференциин зал соо. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДЭЙ ТООСООН

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. МОДОГОЕВОЙ хэһэн элидхэлһээ

Нүхэдүүд!

Партиин обком хоёр жэл соо хэһэн хүдэлмэри тухайгаа тоосожо байна. Үнгэрһэн хоёр жэлэй арбадахи табан жэлые түгэсхэһэн дээрэһээнь обком имагтал һүүлэй хоёр жэлэй бэшэ, харин бүхы табан жэлэй дүнгүүдые конференцидэ элидхэхэ шухала гэжэ тоолоно. Энэнь баталһан замаа бүри үргэнөөр хайладан хараха, партиин XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар областной партийна организациин хэһэн хүдэлмэрые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, ерээдүйн зорилгонуудые улам наринаар тодорхойлхо арга олгохо байна.

Манай конференциин урда тээ болоһон тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ, районно болон городской партийна конференцинүүд дээрэ партийна бүхы организацинуудай ажал ябуулга имагтал иимээр, партийна үргэн ехэ хараа шэглэлтэйгээр зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Ажалша коллективүүдэй, районууд болон городуудай арбадахи табан жэлэй гүрэнэй түсэбтэ даабаринуудаа, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэлгын дүнгүүдые эдээн дээрэ, залан сэхэ ба бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда согсолһон байха юм.

Партиин ленинскэ Центральна Комитедые, нугаршагүй ленинец нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй Политбюрое нягтаар тойрон жагсаһан, үзэл сурталай болон эмхидхэлэй талаараа үргэн бэхижэһэн Буряадай партийна организаци областной XXXI конференцидээ хүрэжэ ерэбэ гээд тоосоото һунгалтын суглаанууд, конференцинүүд элирхэйлэн харуулба.

Манай социалис Эхэ ороной хүсэ шадалые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлдэг, тэрэнние һалбаруулан хүгжөөдэг, эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдалые хангадаг партиин Центральна Комитедэй сэсэн мэргэн ленинскэ дотоодын болон гадаадын политикые Буряадай коммунистнууд, бүхы ажалшад халуунаар һайшаана.

Арбадахи табан жэлдэ манай ороной экономическа ба социальна хүгжэлтын бүхы шэглэлнүүдээр урагшаа дабшаа гээд «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай проект дотор тэмдэглэгдэнэ.

Туйлагдаһан амжалтанууд шэнэ табан жэлдэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуурие байгуулха, ниитын харилсаае хүгжөөхэ, шэнэ хүниие бүриллүүлэн хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүри ехэ хэмжээнэй зорилгонуудые шиидхэхэ арга олгохо байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ экономикые саашадаа али бүхы талаһаань хүгжөөхын тула тон таарамжатай һайн арга боломжонууд манай республикын урда нээгдэнэ. КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Совет «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол энэ жэлэй январиин 9-дэ батала н абаа гэжэ тон ехэ урма баяртайгаар, сэдьхэлээ ханангяар мүнөөдэр конференцидэ элидхэнэбди.

Табан жэлэй турша соо, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ республикын индустриальна, аграрна ба социальна хүгжэлтын түхэл шэнжые, эршэ дэлисые тодорхойлхо хэдэн ехэ ехэ хэмжээнүүд тогтоол дотор хараалагдаа.

1981—1985 онуудта промышленна үйлэдбэриин ургалта, 1980 онойхитой жэшэбэл, 1,3 дахин дээшэлхээр хараалагдана. Гусиноозерско ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй, Улаан-Үдын 2-дохи ТЭЦ-эй, жэлдээ 9 миллион тонно шулуу нүүрһэ үгэхэ Түгнын нүүрһэнэй уурхайн, бусад хэдэ хэдэн предприятинуудай, томо ехэ цехүүдэй барилга хэгдэхэ. Зэдын вольфрам-молибденэй, нарин сэмбын комбинадуудые, «Электромашина» болон локомотив-вагон заһабарилгын заводуудые һэльбэн шэнэлхэ хүдэлмэри ябуулагдаха байна. Эдэ жэлнүүдтэ Озерно болон Черемшанска ашагта малтамалнуудые промышленна аргаар үйлэдбэрилхын тула бэлэдхэл хэгдэхэ.

Капитальна барилгын үйлэдбэриин баазые хүгжөөлгын асуудалнууд энэ тогтоол соо гүнзэгыгөөр шиидхэгдэхээр хараалагдана. Барилгын индустриин болон барилгын материалнуудай арба гаран томо ехэ шэнэ предприяти барихаар, хүдэлжэ байдаг предприятинуудые үргэдхэхөөр, һэльбэн шэнэлхээр хараалагдана. Үргэлжэ ханатай байшан гэр барилгын хүсэнүүд хоёрһоо үлүү дахин ургаха юм.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ 490 миллион түхэригэй гүрэнэй капитальна һомололго хэгдэхэ байна. Табан жэлэй турша соо хүдөө ажахын предприятинуудта 5,6 мянган трактор, эдэнэй 3,6 мянганиинь пропашной, 4 мянган ашаанай автомобиль, таряа хуряалгын 2 мянган комбайн, олон тоото хүдөө ажахын оньһон техникэ, тэрэ тоодо газарай хүрьһэ хамгаалха түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд эльгээгдэхэ. 1980 ондо 172 мянган тонно байһан һаа, харин 1985 ондо 242 мянган тонно үтэгжүүлгэнүүд үгтэхэ бшуу.

1981 ондо 570 мянган тонно таряа, 250 мянган тонно хартаабха, 43 мянган тонно овощ хуряахаар, 115 мянган тонно үхэрэй ба шубуунай мяха, 265 мянган тонно һү, 243 миллион үндэгэ, 6865 тонно нооһо гүрэндэ худалдахаар хараалагдана. Эдэмнай мүнөө бидэнэй үйлэдбэрилдэгһөө һуфаггүй ехэ болоно.

Табан жэлэй хугасаа соо 1,7 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гол түлэб болбосон түхэлтэй байшан гэрнүүд, 22,9 мянган һурагшадай һууритай һургуулинууд, 12,7 мянган үхибүүдэй һууритай һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаанууд, 1 мянган оро лэбдихэртэй больницанууд ба халаанай турша да 3 мянган хүнэй бэеэ үзүүлхэ поликлиникэнүүдые бариха гэжэ энэ тогтоол соо хараалагдана. Энээнэй ашаар республикын хүн зониие социально-соёлой эмхи зургаануудаар хангалга нилээд һайжаруулагдаха юм.

Доторой арга нөөсэнүүдые бэдэрэн ололголо, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлгэдэ автономито республикын коммунистнуудай, бүхы ажалшадай хүсэлэл оролдолгонуудые Буряадай АССР-эй партийна организацинууд, ажахын органууд элсүүлэн хабаадуулха, социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые комплексноор хүгжөөлгэдэ, хүн зоной ажаһуудалые һайжаруулгада саашадаашье амжалта туйлаха гээд батаар найдажа байһанаа КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоол соогоо мэдүүлбэ.

Нүхэдүүд, КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Л. И. Брежневтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ талархажа, баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа конференциин зүгһөө мэдүүлээд, эсэгэ ёһоной шэнэ анхарал оролдолгодонь Буряадай ажалшад шэн габьяата, габшагай ажал хэрэгээрээ харюусажа, хараалагдаһан түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула өөһэдһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ хэхэ юм гэжэ найдуулхыемни зүбшөөгыт.

Нүхэдүүд! Тоосоото үе соо, бүхы арбадахи табан жэлэй хидэл адли, республикын партийна организаци, бүхы ажалшад партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, экономическа ба социальна хүгжэлтэдэ горитой амжалта туйлаба.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮГЖЭЛТЭ

Арбадахи табан жэлэй үедэ промышленностьдахи үйлэдбэриин гол фонднууд 536 миллион түхэригөөр, харин промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 214 миллион түхэригөөр, тэрэ тоодо тоосоото үе соо — 70 миллион түхэригөөр ургаһан байна.

Республикын промышленность бүхы дээрээ продукци худалдаха арбадахи табан жэлэй түсэбөө үлүүлэн дүүргэээ. Түсэбһөө гадуур 52 миллион түхэригэй промышленна продукци худалдагдаһан байна.

Промышленность хүгжөөхэ талаар бодото хүдэлмэридөө КПСС-эй обком түлишын-энергетическэ үндэһэ һуури бэхижүүлгэдэ онсо анхаралаа хандуулдаг байгаа. Шулуу нүүрһэ, электрын элшэ хүсэ бүлоу түргэнөөр ехэ болгохо асуудалнууд обкомой бюро болон пленумүүд дээрэ нэгэнтэ бэшэ харагдаһан байна. Тоосооото үе соо 840 мянган киловатт хүсэтэй Гусиноозерско ГРЭС-эй түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оруулагдаа. Энээнэй ашаар электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ 4 дахин ехэ болоо. Мүн жэлдээ 3 миллион тонно нүүрһэ үгэжэ шадаха Холбоолжоной уурхай ашаглалгада үгтөө Түгнын шулуу нүүрһэнэй хэбтэшые ашаглаха бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилбэ.

Промышленна шэнэ предприятинуудые бариһанай, хүдэлжэ байгшадыень һэльбэн шэнэлһэнэй ба техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлһэнэй ашаар промышленностиин олон һалбаринуудай үйлэдбэриин хүсэ шадал хараа байса ехэ болоо.

Мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинуудта 10 мянганһаа дээшэ шэнэ түхеэрэлгэ һэльбэгдэһэн ба тогтоогдоһон байна. Мүн 250 автомат болон автомат шахуу поточно ба конвейернэ лини, үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулагдаһан участогууд нэбтэрүүлэгдээ. 700-һаа дээшэ шэнэ түрүү технологическа процессүүд ашаглагдаа.

Продукциин шанар һайжаруулгада, гаргагдадаг зүйлнүүдые шэнэлхэ ба ассортиментыень үргэдхэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдадаг байгаа. Олон предприятинуудта продукциин шанар хүтэлбэрилэн һайжаруулха нэгэдхэмэл гурим нэбтэрүүлэгдэһэн байна. 600 шахуу стандартнууд зохёон табигдажа, бодото дээрэ нэбтэрүүлэгдээ. 600-һаа дээшэ түхэлэй шэнэ продукци үйлэдбэрилэгдэдэг болоо. 167 зүйлэй продукцида гүрэнэй Шанарай тэмдэг олгогдоо. Продукциин шанар һайжаруулха талаар Тимлюйн цементын, «Электромашина», «Теплоприбор» заводуудай, нарин сэмбын комбинадай, «Туяана» нэгэдэлэй болон бусад хэдэ хэдэн предприятинуудай коллективүүд һайн дүнгүүдые туйлаһан байна.

«Түсэблэлгэ һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлгэдэ ажахы эрхилэлгын нүлөө шангадхаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар партийна организацинуудай ябуулжа байгаа хүдэлмэри үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлгэдэ туһа хүргэһэн юм.

Имагтал эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые түргэдхэхэ талаар хэмжээнүүдые коллективүүдэй социальна хүгжэлтын хэмжээнүүдтэй таһаршагүйгөөр холбон бэелүүлдэг, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэдээ хүнүүдэй ажалай ба ажаһуудалай эрхэ байдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулдаг лэ газарта үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ бүри түргэнөөр ургана гэжэ дүй дүршэл харуулдаг гээшэ.

Жэшээнь, Шэнэ-Бэрээнэй заводые абаад үзэе. Арбадахи табан жэлэй үедэ тус завод үйлэдбэриингөө хэмжээе 2,5 дахин ехэ болгоһон, харин ажалайнь бүтээсэ 2 дахин шахуугаар ургаһан байна. Заводые үндэһөөрнь һэльбэн шэнэлхынгээ, эгээл шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр заводой цехүүдые хангахынгаа, үйлэдбэриин хүсэнүүдые нилээд ехэ болгохынгоо хажуугаар эндэ байрын гэрнүүдые болон соёлой-ажаһуудалай эмхи зургаануудые бариха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна бшуу. Богонихон болзор соо заводто хүүгэдэй саад болон яслинууд, соёлой байшан, спортын ба больницын комплекснууд, һайн столово баригдаа, мүн хамһабариин ажахы байгуулагдаа. Эдэ бүгэдэ хадаа коллектив дотор ажалаа саг үргэлжэ һайжаруулха эрхэ байдал байгуулхадань, түсэбтэ даабаринуудаа хубилашагүйгөөр, амжалта түгэсөөр дүүргэхэдэнь заводой партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудта, дирекцидэ ехэ туһа хүргэһэн байна.

Гэбэшье түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын хоёр жэлэй түсэбүүдые манай предприятинуудай олонхинь, хэдэн зуугаад бригадын ба үйлэдбэриин хэдэн мянган түрүүшүүлэй дүүргээд байгаашье һаань, республикымнай промышленность бүхыдөө үйлэдбэриин ниитэ хэмжээнэй ба ажалай бүтээсын ургалтын талаар арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэжэ шадаагүй. Табан жэл соо промышленна үйлэдбэри 16,2 процентээр, харин ажалай бүтээсэ 7,6 процентээр ургаһан байха юм.

(Эхин. Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ОБЛАСТНОЙ XXXI ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДЭЙ ТООСООН

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Промышленна үйлэдбэриин ба ажалай бүтээсын ниитэ хангалтагүй ургалта бидэнэй нэгэ дулдыдадаггүй шалтагаануудтай холбоотой байха юм. Жэшээнь, түхэлэй эдээр гүйсэд хангагдаагүй дээрэhээ «Бурмясопром» нэгэдэлэй предприятинууд болон Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй завод нилээд ехэ продукци үгэхэ шадаагүй. Ехэ хэдэн предприятинууд хараалагдаhан болзорhоо нилээд хойшо ашаглалгада оруулагдаhан байна. Тиигэбэшье промышленна үйлэдбэриин ургалтын талаар гэгдэлдэ ороhон ушар ехэнхидээ промышленна үйлэдбэриие хангажа зургаануудай, партийна организацинуудай болон нютагай Советүүдэй талаhаа хүтэлбэрилхэ үдэр бүриин хүдэлмэридэ үзэгдэдэг ехэ дутуу дундануудтай холбоотой мүн болоно.

Энэ хэлэгшэмнай нэн түрүүн «Бурятэнерго» управлениин, «Забайкаллес», «Буржелезобетон», «Бурятстройматериалы» гэхэ үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй предприятинуудта, ой модоной ажахын болон «Сельхозтехникын» нэгэ зарим предприятинуудта хабаатай. Продукци худалдаха түсэбөө 1979 ондо 29 предприяти, 1980 ондо 16 предприяти дүүргэжэ шадаагүй. Гэгдэлдэ ороhон предприятинуудай иимэ олон тоо хадаа ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй дунда түсэб дүүргэлгын ба түрэнэй журамай hула байдал, ажал ба үйлэдбэри эрхилэлгэдэ нилээд ехэ дутагдалнууд бии байhые гэршэлнэ бшуу.

Нэгэ зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ хэмжээнүүдые абахын орондо, олон ушарта түсэбөө бага болгохые оролдодог байха юм. Бодото дээрэ энэмнай үйлэдбэриин хүгжэлтые hаатуулна ха юм. КПСС-эй Улаан-Үдын горком, нэгэ зарим райкомууд иимэ хүтэлбэрилэгшэдэй ябуулгануудые зарим ушарта дэмжэдэг, түсэбүүдые дүүргэхэгүй ябадалай бодото шалтагаануудые гүнзэгыгөөр шэнжэлдэггүй, түсэб дүүргэлгын журам бэхижүүлхын тула хэрэгтэй хэмжээнүүдые абадаггүй байна. Зарим предприятинууд имагтал үйлэдбэриин барилгануудые ашаглалгада оруулаад, гэр байра болон социально-соёлой объектнүүдые ашаглалгада оруулха байдалгүй байна. Энээнhээ боложо, ажалша коллектив бүридүүлгэдэ ехэ бэрхэшээлнүүд ушарна. Ехэнхи промышленна предприятинуудта түхеэрэлгэнүүдые хэдэн hэлээр ашаглалгын коэффициент бага байhаар зандаа, гарай ажалай хуби, илангаяа тээлгэ, буулгын, транспортна, склад соохи болон бусад хамhабарииин хүдэлмэринүүдтэ үшөө ехэ байhаар зандаа. Ажалай эмхидхэлэй ба түлбэриин бригадна гурим үшөө hулаар дэлгэрүүлэгдэнэ.

Олон предприятинуудта ажалай сагаар хангагдаагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Ажалай саг хэрэглэхэ ба кадрнуудые тогтоожоруулха хэрэг «Бурятлесобетон» нэгэдэлэй, хилээмэнэй продуктнуудай управлениин, Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын предприятинуудта hулаар табигдаhан.

Үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин шанар ба ассортимент саашадань hайжаруулха асуудал гол шухала байhаар зандаа. Гүрэнэй Шанарай тэмдэгэ хүртэhэн продукциин удельнэ хэмжээн үшөө бага. Зарим предприятинуудта продукциин шанар хүтэлбэрилэлгэ hайжаруулха комплексно гуримда орохо талаар зохёон табигдаhан стандартнууда ёhын түсэбтэ нэбтэрүүлэгдэнэ.

Хэрэглээшэдтэ продукци эльгээхэ түсэбтэ даабаринуудаа олохон предприятинууд болзор соонь дүүргэнэгүй.

Предприятинуудай партийна комитедүүд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин ургалта ба тэрэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар бии байгаа нөөсэ арга боломжонуудые гүйсэд дүүргэхөөр ашаглаха талаар бүтэмжэтэй хэмжээнүүдые зохёон табижа, бодото дээрэнь бэелүүлхэ зэргэтэй.

Промышленностиин ажалшад 1981 ондо продукци үйлэдбэрилгээ 6,7 процентээр ехэ болгожо, тэрэнэй ниитэ хэмжээе 1 миллиард 600 миллион түхэригтэ хүргэхэ болоно.

Продукци үйлэдбэрилгэдэ гадар трикотаж хубсаhанай фабрика, «Бурятфермаш» болон томо панелээр гэр барилгын заводууд, Сэлэнгын ЦКК, «Бурятстройматериалы» нэгэдэл болон бусад нилээд ехэ нэмэлтэ оруулха ёhотой.

Промышленностида ашаглалгада оруулагдаhан хүсэнүүдые гүйсэд дүүргэжэ хэрэглэлгэ, предприяти бүхэнэй ажалай hайнаар, таhалгаряагүйгөөр хүдэлэлгэ хадаа хараалагдаhан ургалта түйлалха хэрэгтэ шухала удха шанартай байна.

Урдынхидааал адли үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлгын асуудалнууд партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй бүхы хүдэлмэриин гол анхаралда байха ёhотой. Энээнтэй уламжалан, үйлэдбэриие эршэ түргөөр хүгжөөлгэ, ажахы эрхилэлгын хэм хэмжээе дээшэлүүлгэ гэхэ мэтэ гол асуудалнууд ехэ анхарал хандуулгада зэргэтэй.

Транспортын, нэн түрүүн түмэр замай транспортын гэгдэл усадхаха хэрэг түрүүшын ээлжээндэ, шухала зорилго мүн болоно. Арбадахи табан жэлэй үедэ түмэр замай Улаан-Үдын отделениидэ ашаа зөөлгын ажахы хүгжөөхэ, контейнерээр ба багсалагдаhан ашаа зөөлгын гурим нэбтэрүүлхэ, вагонуудые ашаглаха талаар арбадай hайжаруулха талаар ехэ хүсэн хэгдээ. Энээнэй ашаар ашаа зөөлгын эрьесэ 13 процентээр ехэ болоhон, нэгэ поездын дунда зэргын нигэн 111 тоннооор дээшэлhэн байха юм.

Гэбэшье, технико-экономическа олонхи тоо, баримтанууды табан жэлэй түсэб арбадахи табан жэлэй хараалагдаhан хэмжээндэ түмэр замшад хүрэжэ шадаагүй.

Ашаа тээхэ ба буулгаха хүдэлмэриин муугаар эмхидхэгдэhэн дээрэhээ вагонуудые нормоhоо үлүү ехээр бариха ушарнууд дайралдана. Энээнhээ боложо, түмэр замай транспортын орёо бэрхэ байдал бүришье түбэгтэй болоно. Тиимэhээ вагонуудай миин байлгые хорооохо гээшэ мүнөө үедэ түмэр замшадай болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй үдэр бүри анхаралаа табиха зорилго болонхой. Энэ асуудал партийна болон совет зургаануудай саг үргэлжын хиналтада доро байха ёhотой.

Тоосоото үе соо республикымнай авиационно транспорт нилээд ехээр хүгжөө. Гэбэшье агаараар ашаа зөөлгын талаар республикын улам ургаха байгаа эрилтэ хэрэгцээнүүдые гүйсэд хангадаг болохын тула манай авиационно транспорт үшөө ехэ юумэ хэхэ болоно.

Тоосоото хугасаагай турша республика доторнай автомобильна транспорт хүгжөөлэй сэхэ hайн хубилалтанууд болоо. Ашаа зөөлгын эрьесэнь 21,5 процентээр, харин пассажирнуудые зөөлгэ 33 процентээр ехэ болоо. Тиигэбэшье автотранспортын ашаа зөөлгын бүрилэлгэ эршэ түргөөр хүгжөөлгэдэ, ажахы эрхилэлгын хэм хэмжээе дээшэлүүлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулагдана.

Арадай ажахын болон соёл культурын бүхы hалбаринуудай хүгжэлтэдэ харилсаа холбооной хүсэ зүргаануудай hайнаар эмхидхэгдэhэн хүдэлмэри улам бүри ехэ удха шанартай болоно. Тоосоото үе соо манай экономикын энэ hалбари харааhаар хүгжөө. Тиигэбэшье харилсаа холбооной предприятинуудай хүдэлмэриин шанар hайжаруулха талаар хүсэн хангаар оролдохо зэргэтэй.

Промышленностиин, транспортын, болон харилсаа холбооной предприятинуудай коллективүүдэй шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилжэ хүдэлмэриин найдамтай эршэ абаха hайн үндэhэ hуури болохо ёhотой.

Партийна организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, съездын урда тээхи социалис мүрысөөе али болохоор хүгжөөхэ, шадамар бэрхээр толгойлхо, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудые заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэ эмхидхэлэй ба ниитэ-политическэ хүдэлмэриие элсүүлхэ зорилго болоно.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

КПСС-эй обком капитальна барилгын асуудалнуудые саг үргэлжэ гол анхаралдаа байлгаа, барилгын эмхинүүдые бэхижүүлхэ ба барилгашадай коллективүүдтэ партийно-политическэ хүдэлмэри шангадхаха талаар хэмжээнүүдые абадаг байгаа.

Эдэ бүгэдэ нилээд ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри дүүргэхэ ба хэдэ хэдэн томо комплекснүүдые бариха арга олгоhон байна. Республика доторнай түсэбтэ арбадахи табан жэлэй туршада 2 миллиард түхэригэй гол фонднууд ашаглалгада оруулагдаа. Урдахи табан жэлэйхитэй жэшэхэдэ, энэмнай 38 процентээр ехэ болоно.

Барилгын эмхинүүд капитальна hомололгонуудые ашаглаха, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээнэй болон үйлэдбэриин гол фонднуудые ашаглалгада оруулха талаар табан жэлэйнгээ даабаринуудые дүүргэжэ шадаа.

Дээрэ дурдагдаhан түлишын-энергетическэ комплексын объектнүүдhээ гадна, тоосоото үе соо хэдэ хэдэн томо предприятинууд: «Бурятфермаш» заводой түрүүшын ээлжээн, Тимлюйдэ хабтагар шифер гаргадаг цех, трикотаж хубсаhанай Улаан-Үдын фабрика, Загорскын хирпиисын завод, Шулуутын ба Харанхын холимог тэжээлэй заводууд, Улаан-Үдын hүнэй комбинат, Баян-Голой тоhо-сырэй завод, Кировэй нэрэмжэтэ заводто эмалированна амhарта гаргаха шэнэ цех, Баргажанай, Сэлэнгын (түрүүшын ээлжээн) загаhа үсхэбэрилгын заводууд бэлэн болгогдожо, ашаглалгада тушаагдаа. Озерныйн туулгацинкын комбинадай барилгын бэлэдхэл эхилээ. Забайкалиин апатидай заводой шанаржуулгын туршалгын фабрика ашаглалгада оруулагдаа.

Уhа дамжуулгын, канализациин, дулаагаар хангалгын шэнэ магистральнууд ашаглагдажа эхилээ. Городууд, районой түбүүд болон хүдэлмэришэнэй поселогуудай болбосон түхэл зарим тэды hайжарhан байна. 10 мянган hурагшадай hургуулинууд, hургуулиин наhа гүйсөөгүй 7 мянган үхибүүдэй эмхи зургаанууд, 6 мянган hууритай клубууд ашаглалгада тушаагдаа.

БАМ-ай Буряадай участогай барилга дээрэ богони болзор соо айхабтар ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдээ. 150 километрhээ дээшэ гол түмэр зам табигдаа, 8,5 километр тоннель, 9 километр транспортно-дренажна штольни малтагдаа, 250 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, олон тоото социальна ба соёлой-ажаhуудалай объектнүүд баригдаа. Мүнөө үедэ БАМ-ай Буряадай участогта 22 мянган барилгашадтай коллектив хүдэлжэ байнхай. Үйлэдбэриин шиидхэхы участогуудта 2300-hаа үлүү коммунистнууд, 4 мянганhаа дээшэ комсомолецууд хүдэлдэг юм. БАМ-ай барилгашадай хүдэлмэри манай партиин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь баяр баясхаланда, үндэр сэгнэлтэдэ хүртэhэн байна.

Республикын колхоз болон совхозуудта 62 мянган бодо малай, 60 мянган гахайн, 330 мянган хониной, 576 мянган шубуунай байранууд ашаглалгада оруулагдаа. 540 мянган тонно тэжээл хадагалха, 30 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ багтааха байранууд, олон тоото тэжээлэй цехүүд баригдаа. Мелиоративна хүдэлмэриин ехэ программа бэелүүлэгдээ, тиигэжэ Кабанскын, Бэшүүрэй болон бусад системэнүүд ашаглалгада оруулагдаа.

Гэбэшье, капитальна барилга эмхидхэлгэдэ үзэгдэдэг ехэ алдуу эндүүнүүд, дутуу дунданууд үшөөл гүйсэд усадхагдаагүй байhаар. Жэлhээ жэлдэ барилгын эмхинүүд барилгын индустриин шэнэ предприятинуудые бариха, хүдэлжэ байгаашадыень үргэдхэхэ талаар түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэнэгүй. Мүн өөhэдынь барилгын бааза hула байhан зандаа. Энээнhээ боложо, республика доторнай хирпиисэ, ханын бусад материалнууд, үнгэрхэдөө, элhэн ба буталагдаhан шулуун мүнөө болотороо дуталдаhаар. Иимэ байдал барилгые, илангаяа байрын гэрнүүд болон соёлой -ажаhуудалай объектнүүдэй барилгые удааруулна.

Дүүргэгдээгүй хүдэлмэриин хэмжээн ургажа үргэлжэлhөөр.

Барилгын эмхидхэлэй ба техническэ хэм хэмжээн, ажалай бүтээсэ ехэ удаанаар дээшэлнэ. Барилгын хүдэлмэриин шанар hанаhанда хүрэнэгүй. Баригдаhан объектнүүдэй үсөөхэниинь лэ hайн сэгнэлтэдэ хүртэдэг байна.

Ханын материалнуудай ехээр дуталдадаг дээрэhээ капитальна барилга ехэ удаарна. «Бурятстройматериалы» нэгэдэлдэ, 50 миллион хэhэг хирпиисэ гаргаха хүсэтэй Загорскын завод ашаглалгада оруулагдаашье hаа, hүүлэй гурбан жэлэй туршада гаргагдаhан хирпиисын хэмжээн дээшэлээгүй.

Барилгын олохон талмайнууд дээрэ хүндэ хүшэр ажал оньhожоруулагдаагүй, ажалай эмхидхэл hула, ажалай саг ехээр гээхэ ушарнууд үзэгдэhөөр зандаа. Эдэ хадаа ехэнхидээ эмхидхэлэй дутуу дунданууднаа, бригадануудые саг соонь материалаар хангаагүй дээрэhээ, үйлэдбэриин инженернэ бэлэдхэлэй hулаhаа үндэhэтэй байха юм.

Хүдэлмэришэдэй кадрнуудай ехээр дуталдажа байбашье, техническэ мэргэжэл олгодог hургуулинуудта тэдэниие бэлдэхэ хэрэг эмхидхэлгын арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Техническэ мэргэжэл олгодог училищинууд барилгын мэргэжэлнүүдээр hурагшадые абаха түсэбөө жэлhээ жэлдэ дүүргэнэгүй. «Бурятцелинстрой», «Забайкалсельэлектросетьстрой» трестнүүд, «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэл болон барилгын бусад эмхинүүд өөhэдтөө кадрнуудые бэлдэхэ училищинуудые бариха асуудал муугаар шиидхэнэ.

Барилгын бүхы эмхинүүдэй түсэблэлгын шэнэ гуримда шэлжэн оролго хадаа барилгын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ айхабтар ехэ удха шанартай байха юм. Юуб гэхэдэ, түсэбэй гол шухала тоо, баримта гэхэдэ, капитальна hомололгын хэмжээн бэшэ, харин шэнэ хүсэнүүд болон объектнүүдые ашаглалгада оруулалга болоно бшуу. Шэнэ гуримда оролгые түргэн бэелүүлхын тула дээрэhээнь доронь хүрэтэр барилгын эмхинүүдтэ экономическа хүдэлмэриин хэм хэмжээе мүнөө эрид шууд дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоно.

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Тоосоото үедэ, мүн табан жэлэй урдахи жэлнүүдтэ адли, хүдөө ажахын үйлэдбэриин, нэн түрүүн материально-техническэ баазыень бэхижүүлхэ, хүдөө ажахыда үгтэhэн мүнгэ зөөриие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ асуудалнууд партиин областной комитедэй, обкомой бюрогой хүдэлмэридэ ехэ hуури эзэлhэн байна.

Бүхы табан жэлэй туршада, гансал 1976 онhоо бэшэ жэлнүүдтэ, ган гасуур боложо, хүдөө ажахыда ехэхэн бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулаа. Иимэ байдалда хүдөө ажахын үйлэдбэриие найдамтайгаар хүгжөөхэ талаар партиин обком хэмжээнүүдые абаhан байна. Мал ажалые томодхохо, тусхай шэглэлтэй болгохо ба ажахынууд хоорондын хамжаануудые хүгжөөхэ хэмжээнүүд тодорхойлогдоhон, эдэ бүгэдэ партиин обкомой пленумүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн, түсэбүүд болон үдэр бүриин хүдэлмэриин үндэhэ hууринь боложо үгэhэн байха юм.

Госкомсельхозтехникын, холимол тэжээлэй, мяханай болон hүнэй промышленностиин үйлэдбэриин баазануудые бэхижүүлхэ асуудалнууд Россин Федерациин хүтэлбэрилхы зургаануудта харагдаhан байха юм.

Агрохимическэ хангалгые хүгжөөхэ, үрэhэ хүрэнгэ үйлэдбэрилгые hайжаруулха, тэжээл хадагалха ба буйлуулха талаар үйлэдбэриин баазые бэхижүүлхэ, үүлтэр hайжаруулха, hаалиин мал ажалые хүгжөөхэ болон бусад асуудалнуудаар тусхай хэмжээнүүд хараалагдаhан байна.

Эдэ бүхы талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ.

Табан жэлэй туршада хүдөө ажахын hалбарида 623 миллион түхэриг капитальна hомололго гаргашалагдаа. Энэмнай урдахи табан жэлэйхиhээ 130 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 26 процентээр ехэ болоо. Хүдөө ажахын предприятинуудай үйлэдбэриин гол фонднууд 43 процентээр ургаа. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэдэн томо барилганууд, малай комплекснууд, шубуунай фабриканууд баригдаа.

Мелиорацида болон мелиоративна ба уhанай ажахын организацинуудай үйлэдбэриин бааза хүгжөөлгэдэ 104 миллион түхэриг, юhэдэхи табан жэлэйхиhээ 20,5 миллион түхэригөөр ехэ мүнгэн гаргашалагдаhан юм.

Энэ үедэ 13 мянга шахуу гектар газар шэнээр уhалагдадаг болоо. 10 мянга гаран гектар намаг хатаагдаа, 312 мянган гектар бэлшээри уhалууритай болгогдожо, 105 мянган гектар дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри хэгдэhэн байна.

Хүдөө ажахын техническэ болон энергетическэ хүсэн нилээд дээшэлүүлэгдээ.

Табан жэлэй туршада хүдөө ажахын предприятинууд 5 мянган трактор, 1920 орооhоной комбайн, 5,5 мянга гаран ашаанай автомобиль абаа.

Хүдөөдэ электрын элшэ хүсэ дамжуулха 4 мянга гаран километр утатай линии, тэрэ тоодо тоосоото үедэ 1397 километр татагдаhан байна. Энэ үедэ бүхыдөө 381,2 мянган киловатт хүсэтэй электрын подстанцинууд ашаглалгада оруулагдаа. 1980 ондо хүдөө ажахыда электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ 1975 онойхиhоо хоёр дахинhаа үлүүгээр дээшэлүүлэгдээ.

Хүдөө ажахын техническэ болон энергетическэ зэбсэгжэлгын ургаhанай ашаар хүдөөдэ ажалладаг хүн бүхэндэ абахада, тэрэнь 30,2 мориной хүсэтэй тэнсэнэ. Табан жэлэй туршада тэрэ 32 процентээр ургаа.

Тоосоото үедэ бүхы колхоз болон совхозуудта, бүхы республика дотор тарилгын газарай хубаарилга гуримшуулха хэрэг гол түлэб дүүргэгдэжэ, хал хаанагүй научна үндэhэ баримтатай севооборотнуудые хэрэглэхэ арга олгогдоо. Тарилгын бүридэлдэ тэжээлэй ургамалнууд үргэдхэгдөө, малай тэжээлдэ хэрэглэгдэдэг орооhото, орооhото-бобово ургамалнуудай болон ногооной удельнэ хэмжээн дээшэлүүлэгдэжэ, сэбэр паарай талмай үргэдхэгдэhэн, хүрьhэ хамгаалха талаар бэелүүлэгдэдэг хүдэлмэриин хэмжээн ехэ боложо, минеральна болон органическа үтэгжүүлгэнүүд мүн лэ ехээр хэрэглэгдэдэг болонхой.

Табан жэлэй туршада hайжаруулагдаhан сабшалангай хэмжээн хоёр дахин үргэдхэгдэжэ, тэрэ 88 мянган гектарта хүргэгдөө.

Республика дотор хуурай газарые нүүдэл бүлүүр станцинуудай болон холбогдодог хоолойнуудай хүсөөр уhалха арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Нёдондо 200 мянга гаран гектар сабшалан, бэлшээри уhалагдаhан байбал, тэрэнэй 60 мянган гектарынь бүлүүр станцинуудаар ундалуулагдаа.

Мал ажалай хүндэ хүдэлмэриие оньhожоруулха ба электрижүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ, мал ажалай комплекснууд, тэжээлэй цехүүд болон тэжээл хадагалха байранууд баригдаа, адууhа мал уhаар найдамтайгаар хангагдадаг болоо, мал харууhалха түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлэгдэнэ.

Гахайн болон шубуунай ажахые хүгжөөхэ талаар hайн үрэ дүнгүүд түйлагдана. Табан жэлэй туршада гахайн мяха үйлэдбэрилгэ 15 процент, шубуунай мяха — 1,5 дахин дээшэлүүлэгдээ. Загарайн бройлерно, Еланиин, Никольскиин болон Твороговско нугаhанай фабриканиуудта шубуунай мяха промышленна аргаар үйлэдбэрилгэ поточно гуримда оруулагданхай. Ажахынууд хоорондын мал ажалай комплекснуудта болон тусхай шэглэлтэй ажахынуудта гахайнуудые болон залуу эбэртэ бодо малые промышленна гуримаар шахан таргалуулха хүдэлмэри эмхидхэгдээ. Хэды орёо бэрхэ байдалай тохёолдоошье hаа, олохон ажахынууд мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ талаар урид түйлаhан хэмжээгээ алдангүй гаража шадаа. Урдахи табан жэлэйхитэй сасуулжа үзэбэл, дунда зэргээр жэлдээ мяха худалдалга 3,7 процент, hү — 8,6, нооhон — 7,7, үндэгэн 46 процентээр ехэ болоhон байна.

Бэрхэшээлнүүдтэй эдэбхитэйгээр тэмсэhэнэй, газараа эзэн ёhоор ашаглаhанай, шадабаритайгаар уhалhанай, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэhэнэй, нуга сабшалангаа hайнаар харууhалhанай ашаар Бодоной, Оёорой, Дээдэ-Тайлсын, Худанай, Хамниин совхозууд, Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ, Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ, Яруунын районой «Коммунизм» колхозууд болон бусад олон ажахынууд сагай уларилай ямаршье ушарта тэжээл үйлэдбэрилгээ дээшэлүүлжэ шадана.

Зүгөөр хүдөө ажахын байдалые шүүмжэлхы ёhоор сэгнэжэ үзэхэдэ, абтаhан эдэ бүхы хэмжээнүүд үйлэдбэриие найдамтайгаар хүгжөөхэ хэрэгые хангаагүй, энэ hалбариие хүгжөөлгэдэ гаргашалагдаhан мүнгэ зөөри ашаг үрээ хүсэдөөр харюулаагүй гэжэ мэдэрхэ болонобди. Эндэ гансал ган гасуур зэмэтэй бэшэ. Газар тариалангай продукци үйлэдбэрилгэ доошолоо. Табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо, 1,6 миллион тонно орооhо тариан бага абтаа. Хартаабха үйлэдбэрилхэ түсэб 47 процент, овощ 58 процент дүүргэгдээ. Эдэ жэлнүүдтэ бүдүүн тэжээл үйлэдбэрилгэ урдахи табан жэлэй хэмжээн соогоо үлэжэ, шэмэтэ тэжээл үйлэдбэрилгэ зарим тэды бага болоhон байна.

Хэрбээ табан жэлэй түрүүшын үеэр мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба худалдаха талаар нилээд хүгжэлтэ түйлажа, түсэбөө дүүргэхэ талаар зарим тэды нөөсэтэй болоhон байбашье, 1979—1980 онуудта мяха, hү болон нооhо үйлэдбэрилгэ хороhон байна. Тиигэжэ табан жэлэй түсэб бүхы республикаараа мяха үйлэдбэрилгөөр 83 процент, hү — 92, нооhо — 96 процент дүүргэгдэhэн байна.

Эдэ жэлнүүдтэ колхоз болон совхозуудай хүдэлмэридэ бэрхэшээлнүүд, бага бэшэ бэрхэшээлнүүд дайралдаа гээшэ. Зүгөөр түсэбүүдэй хангалтагүйгөөр дүүргэгдэhэн шалтагаануудай нэгэниинь хадаа олохон ажахынуудай, хүдөө ажахын органуудай, партийна организацинуудай, советскэ органуудай хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнууд ба алдуу эндүүнүүд болоно, тэдэнь эндэ элеэр харагдаhан байна.

Тодорхойлбол, газарые мелиорациин хүсөөр hайжаруулха гол шухала хүдэлмэридэ бүхы юумэн хэгдээгүй байшоо. Илангаяа Зэдын, Сэлэнгын, Хяагтын, Түнхэнэй болон Баргажанай районуудта мелиоративна барилга ехэхэн гээгдэлтэйгээр ябуулагдаа.

Республикын хүдөө ажахыда эгээл гээгдэнги талань заhабарилгын-техническэ бааза байhан зандаа.

Үйлэдбэриин - техническэ баазые бэхижүүлхэ талаар табан жэлдэ хараалагдаhан олохон хэмжээ ябуулганууд дүүргэгдэнгүй үлөө. Энэл ушар шалтагаанhаа боложо, Госкомсельхозтехникэ трактор, комбайн капитальнаар заhабарилха түсэбтэ даабариингаа хэмжээндэ хүрэнэгүй, хүсэ ехэтэй К-700 түхэлэй тракторнуудые, уhа бүлэхэ түхеэрэлгэнүүдые, газар уhалха машинануудые, электро-түхеэрэлгэнүүдые болон тэжээл буйлуулха агрегадуудые заhабарилха ба техническэ талаар харууhалха тушаа колхоз болон совхозуудай эрилтэнүүдые тэдэнэр ханганагүй.

Үрэhэ үйлэдбэрилгын ба агрохимическэ хангалгын үйлэдбэриин бааза hула байhан зандаа. Тэрэниие хүгжөөлгэдэ мүнгэ зөөри багаар үгтэнэ. Олохон колхоз болон совхозуудта үрэhэ хадагалха мүнөө үе сагай эрилтэ хангахаар байранууд, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хадагалха складууд, агрохимическэ пунктнууд байхагүй. Энэл шалтагаануудhаа боложо, олохон ажахынуудта үрэhэ хүрэнгэ саг соогоо, hайн шанартайгаар бэлдэгдэнэгүй, газаагуур хэбтүүлэгдэжэ, гээлтэдэ ороно, гутаагдана.

Эдэ гээгдэнги участогуудые үргэхын тула республика дотор тусхай шэглэлтэй агрохимическэ болон үрэhэ үйлэдбэрилхэ нэгэдэлнүүд байгуулагдаа. Эдэнэр үйлэдбэриингөө баазые бэхижүүлхэ асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэхэ, барилгашадта хүнүүдээр болон техникээр туhалха уялгатай.

Тогтууритай баян ургаса абаха хэрэгтэ хүрьhэ хамгаалха агротехникэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Олохон ажахынуудта хүрьhэ хамгаалха севооборотнууд зохёогдонхой, ажахынуудта тусхайта техникэ олошоржо байна. Тиигэбэшье Сэлэнгын, Загарайн, Хяагтын, Зэдын, Улаан-Үдын районуудай ажахынуудта хүрьhэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхэ хэмжээнүүд тоогдоногүй. Хүрьhэ хамгаалха агротехническэ хэмжээ ябуулганууд комплекснөөр ябуулагданагүй, шанарынь биргүй.

Манай эндэ газар тариалангаа муугаар эрхилдэг ажахынууд үсөөн бэшэ. Тельманэй нэрэмжэтэ, Онохоин, Эрхирэгэй, «50 лет Октября» совхозууд, Сэлэнгын «Эрдэм», Баргажанай Улаанай, Загарайн районой «Гигант» колхозууд болон бусад хэдэн ажахынууд эдэнэй тоодо ороно.

Техникээ түрүү аргаар ашаглаха ба ажалые hайнаар эмхидхэхэ түрүү аргануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ ёhо тэдыгээр хандаха баримтанууд олон дайралдана. Имагтал ганса нэгэн ажахынуудта техникэ ипатовска гуримаар ашаглагдана, нарядгүйгөөр хүдэлдэг звенонууд бии. Үсөөхэн лэ агрономууд үйлэдбэриин участогуудые толгойлжо, үйлэдбэриин ёhотой эмхидхэгшэд ба технологууд болоhон байна.

Хүдөө ажахын министерство, «Скотопром» болон «Овцепром» нэгэдэлнүүд ба хүдөө ажахын трестнүүд эдэ дутагдалнуудтай эбсэшэнхэй, агрономическа албанай хүдэлмэриие hайжаруулха, газар тариалангай культура дээшэлүүлхэ, ажал хэрэгэй түлөө кадрнуудай харюусалгые ехэ болгохо талаар эрид шанга хэмжээнүүдые абанагүй.

1980 ондо Зэдын, Сэлэнгын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын, Ахын районуудай ажахынууд малаа олоор үхэл гарзада оруулжа, республика дотор эбэртэ бодо малай, хонидой тоо үсөөрүүлэгдэhэн байна.

Энэл шалтагаанhаа боложо, 1981 ондо мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба худалдаха түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэхэн бэрхэшээлнүүд ушаруулагдаба. Юуб гэхэдэ, мяха үйлэдбэрилгые адагынь 12—13 мянган тонноор дээшэлүүлхэ зуураа, малайнгаа тоо урдынь хэмжээндэ хүргэхэ болонобди. Зүгөөр Хяагтын, Зэдын, Сэлэнгын, Загарайн, Яруунын, Баргажанай, Улаан-Үдын районуудай хэдэ хэдэн ажахыда урдынхидаал адли мал олоор гарзалуулагдана. Үбэлэй үедэ hү, мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар хэрэгтэй бүхы юумэн хэгдэнэгүй. Мүнөө үедэ эгээн шухала хэрэг юуб гэхэдэ, ажахынуудта тэжээл, илангаяа шэлбүүhэ, республикаhаа гадуур тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ, бүхы тэжээлээ hайнаар буйлуулжа, малдаа үгэхэ, тэжээлэй килограмм бүриhөө эгээн ехэ ашаг үрэ абаха гэжэ оролдохо хэрэгтэй.

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ малай үдэсые hайжаруулха гээшэ ехэ удха шанартай.

Республика дотор малаа hайнаар үдхэжэ, малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ байhан ажахынууд үсөөн бэшэ.

Кабанскын районда 100 үнеэн болон эмэ хашараг бүриhөө арбадахи табан жэлэй үедэ жэлдээ дунда зэргээр 97 тугал абтаhан байна. Улаан-Үдын районда эдэ жэлнүүдтэ 82—82 тугал абтаа. Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхоз 1979 ондо 100 үнеэн, эмэ хашараг бүриhөө 123, 1980 ондо — 107 тугал абаhан жэшээтэй. Абтаhан бүхы түл түрэсэнь гарзагүйгөөр томо болгогдоно.

Табан жэлэй туршада республика дотор үнеэдэй 26 процентнь hубайраа. Илангаяа Хэжэнгын, Баргажанай, Хурамхаанай районуудта энэ ехэ hуури эзэлнэ.

Хонидой үдэсыешье абажа үзэхэдэ, hайн бэшэ. Хонишодой хэдэн зуун түрүү бригадануудай 100 хонин бүриhөө зуу, зуу гаран хурьга абажа байхада, республикамнай бүхы дээрээ 1980 ондо 63 хурьга абаhан байна.

Хүдөө ажахын органууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хонин ажалые түрүү аргаар эрхилэлгые үйлэдбэридэ аалияар нэбтэрүүлнэ, хонидой байранууд, хонишодой гэрнүүд муугаар баригдана.

Гахай үсхэбэрилгэдэ үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэриин гуримшуулагдаагүйhөө, гахайнуудые искусственна аргаар үрэжүүлгын тоогдодоггүйhөө гахайн олохон фермэнүүдтэ үлбэр муу түл абтажа, олоороо үхэл гарзада оруулагдана.

Мүнөө үедэ үнеэдэй ороо тугаллахаяа байха сагта, хонидой хурьгалжа эхилхээ байхада, фермэ, отара бүхэндэ hүрэгүүдэй үдэсые дахин-дахин шалгажа үзэхэ, түрэхэ аргатай нэгэшье үнеэе, эмэ хашарагые, эмэ гахайе hубайруулхагүй тодорхой хэмжээнүүдые абаха шухала. Хонидой түрэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэридэ бии байгаа бүхы дутагдалнуудые түргэнөөр усадхаха хэрэгтэй.

Ерэхэ жэлнүүдтэ үүлтэртэ хонидой тусхай ажахынуудые, үнеэд болгогдохо шэмэ ехэтэй эмэ хашарагуудые үдхэхэ ажахынууд хоорондын нэгэдэлнүүдые эмхидхэхээр хараалагдаhан хэмжээнүүдые удаа дараалан бэелүүлхэ шухала болоно.

Үнгэрhэн табан жэлэй туршада ажахынуудые тусхай шэглэлтэй болгохо, үйлэдбэриие томодхохо, ажахынууд хоорондын хамжаануудые байгуулха, мал ажалда индустриальна технологи нэбтэрүүлхэ хэрэгые хүгжөөхэ талаар бага бэшэ юумэн хэгдээ. Энэ хүдэлмэри өөрынгөө hайн талые харуулаа. hү үйлэдбэрилгэдэ, гахай, залуу эбэртэ бодо мал болон хонидые шахан таргалуулгада, шубуунай мяха үйлэдбэрилгэдэ индустриальна технологи хэрэглэхэдэ ашаг үрэ ехэтэй гэhэн тобшолол мүнөө хэхээр, тэрэниие саашадань оролдосотойгоор дабшуулха хэрэгтэй.

Ажахыгаа интенсивнэ гуримаар эрхилхын тула экономическа харилсаае дээдэ хэмжээндэ гаргаха эрилтэ табигдана. Тиимэhээ үйлэдбэриин бүхы хубинуудта нүлөө ехэтэй ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, алмалта хэхэ гуримые бэхижүүлхэ, министерствэhээ, нэгэдэлнүүдhээ, трестнүүдhээ эхилээд, бүхы хүтэлбэрилэгшэдые мүнгэ тоолуулжа hургаха, бүхы юумэндэ гамтайгаар хандажа, ажахыдаа болон гүрэндөө ашаг олзо оруулха гэжэ оролдодог болохоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал табигдаха ушартай.

Шэнэ табан жэлнай республикын бүхы агропромышленна комплексые бүхы талаарнь, зохид тааруугаар хүгжөөхэ табан жэл болохо зэргэтэй. Табан жэлэй түсэб зохёон тодорхойлжо байха зуураа, партиин областной комитет болон республикын Министрнүүдэй Совет хүдөө ажахын үйлэдбэритэй холбоотой хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудтай бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэhэн байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ hүнэй, мяха буйлуулгын, холимог тэжээлэй промышленностиин, хүдөөгэй барилгын, мелиоративна организацинуудай, Госкомсельхозтехникын үйлэдбэриин бааза хүгжөөхэ гол шухала зорилгонууд тодорхойлогдоhон байна.

Мүнөө зорилго юуб гэхэдэ, түсэбүүдээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, бүхы агрокомплекснуудай хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, хоорондохи холбоо барисаае hайжаруулха, продукциин шанарые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, колхоз болон совхозуудта үйлэдбэрилэгдэhэн продукциие саг соонь, гээлтэгүйгөөр хэрэглэгшэдтэнь хүргэхэ талаар эдэбхитэйгээр оролдохо болонобди.

АЖАЛШАДАЙ БАЙДАЛ БА СОЁЛ БОЛБОСОРОЛЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛГЭ

Совет хүнүүдэй байдалые саашадань улам hайжаруулха талаар партиин XXV съезд дээрэ табигдаhан зорилгонуудые залан сэхээр бэелүүлгын үрэ дүнгүүд, бүхы орон соохидол адли, манай республикын жэшээ дээрэhээ элеэр харагдана.

Арбадахи табан жэлэй үедэ республикын арадай ажахын бүхы hалбаринуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай hарын дундуур салин хүлhэн 18 процентээр дээшэлhэн байна. Тиигэжэ 1980 ондо тэрэ 189 түхэригтэ хүрөө.

Республикын хүн зоной мүнгэн олзо доход 34 процентээр дээшэлбэ.

Республикын гүрэнэй бюджедhээ социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудта 668 миллион түхэриг hомологдоhон байгаа. Урда тээхи табан жэлдэ энэ талаар 497 миллион түхэриг гаргашалагдаhан юм.

Табан жэлэй турша соо республика дотор 1 миллион 600 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байшан гэрнүүд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаhан байна. Урда тээхи табан жэлдэ энэнь 1 миллион 470 мянган дүрбэлжэн метр байhан юм.

Эдэ жэлнүүдтэ медицинын эмхи зургаанууд, санаторинууд, амаралтын байшангууд, пансионадууд, профилакторинууд, hургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаанууд, пионерэй лагерьнууд нилээд үргэдхэгдөө.

Үнгэрhэн табан жэлдэ республика дотор розничнэ худалдаа наймаанай эрьесэ 31 процентhээ үлүүгээр ургаhан байна. 1975 онойхитой сасуулбал, 1980 ондо 231 миллион түхэригөөр ехэ эд бараан, эдлэл хэрэгсэлнүүд хүн зондо худалдагдаа. Ниитын эдеэ хоолой зүйлнүүдэй эрьесэ 26 процентээр ехэ болобо.

Республикын худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинууд олон тоото магазинуудаар, столовонуудаар, складуудаар нэмээгдээ.

Гэхэ зуура, энэ талаар хүн зониие хангалгын хэмжээн табигдаhан эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусажа шаданагүй гээд мэдэрхэ шухала. Складууд болон баазануудта яhала элбэг бии байhан эд бараанай, эдлэл хэрэгсэлнүүдэй үдэр бүриин худалдаа наймаанда гаргагдахагүй ушар үшөөл үсөөн бэшэ байhаар.

Эдэ жэлнүүдтэ хүн зоной hуудал байдалые хангалгын хэмжээн 32-hоо дээшэ процентээр ургаба.

Гэбэшье хүн зоной hуудал байдалые хангалгада үшөө ехэ дутуу дунданууд ушарна.

Худалдаа наймаанай министерство, Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерство, Буркоопсоюз, ниитын эдеэ хоолой управлени, эдэнэй нютагуудтахи органууд материально-техническэ баазые саашадань хүгжөөhэнэй, мүнөөнэй техникэ ба технологи нэбтэрүүлhэнэй, дүршэл шадабаритай, ехэтэй мэргэжэлтэдые олон оложо, хүмүүжүүлhэнэй үндэhөөр хүн зониие хангалгын соёл болбосоролые нилээд дээшэлүүлхэ арга олгоhон хэмжээнүүдые бэелүүлхэ зэргэтэй.

Тоосоото үе соо республика дотор арадай хэрэглэмжын эд товар үйлэдбэрилгэ ургаа, 150 гаран шэнэ түхэлэй эдлэл хэрэгсэл үйлэдбэрилэгдэдэг болоо. Табан жэлэй даабариhаа гадуур 44 мянган погонно метр нооhон бүд нэхэгдээ, 1 миллион түхэригэй оёмол зүйлнүүд, 4 миллион шахуу түхэригэй соёлой-ажаhуудалай, ажахын хэрэглэмжын эд бараан гаргагдаа.

ОБЛАСТНОЙ XXXI ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДЭЙ ТООСООН

(Түгэсхэл. Эхининь 1—2-дохи хуудаһануудта).

Зүгөөр олохон эд бараанай, эдлэл хэрэгсэлнүүдэй шанарынь үшөөл хангалтагүй байһаар, эдэнэй ассортимент яаха аргагүй удаанаар үргэдхэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар нютагай промышленностиин һалбаринууд ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Республикын Нютагай ба эдеэ хоолой промышленностиин министерство бүхыдөө продукци худалдаха түсэбүүдээ дүүргэбэшье, шухала хэрэгтэй эд бараа бүхы хэмжээгээрнь үйлэдбэрилгээ хангажа шадабагүй.

Республика доторхи нуур сөөрэмүүдтэ загаһа олзоборилго тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Баунтын, Яруунын Харгын, Галуута нуурай ба бусад уһа сөөрэмүүдэй арга боломжонууд муугаар хэрэглэгдэнэ.

Мүнөө үедэ республика доторнай предприятинуудай хамһабариин 41 хүдөө ажахы эмхидхэгдэжэ, тэндэ 3 мянга шахуу үхэр мал, 22 мянга гаран гахай харууһалагдана. Хамһабариин ажахы жэлдээ 700 тонно мяха, 1,5 мянган тонно һү үйлэдбэрилнэ, 1000 тонно картаабха, 500 тонно овощ хуряажа абана. Теэд энэнэй тиимэшье ехэ бэшэ хуб даа. Гэбэшье эдэ бүхэдэ гол фонднуудта ехэ нэмэлтэ болоно бшуу. Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хамһабариин ажахынуудые хүгжөөхэ тухайда ёһотой анхарал оролдолго гаргаһан газарта үйлэдбэриин коллективүүд мяхаар, һүөөр, овошёор япала һайнаар хангагдадаг байна. Жэшээнь, Шулуутайн леспромхозые абажа харая. Энэ предприятиин хамһабариин ажахы 820 гектар газартай, тэрэ тоодо 500 гектар таряалантай юм. 309 үхэр мал, тэрэ тоодо 107 үнеэн, 833 гахай эндэ харууһалагдадаг. Энээнэй ашаар леспромхоз жэл бүри 90 тонно мяха, 180 тонно һү хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта худалдадаг байна.

Томо ехэ предприятинуудай, тусхайлбал, «Электромашина», «Теплоприбор», «Бурятферммаш», шэлэй, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводууд, нарин сэмбын комбинат болон бусад предприятинуудай мүнөө болотор өөһэдын хамһабариин ажахыгүй байһаниинь халагламаар. Түмэр замай Улаан-Үдын отделени, Сэлэнгын ЦКК, «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлени бии байгаа ажахынуудаа һула муугаар хүгжөөнэ.

Тоосоото үе соо элүүрые хамгаалгын материально-техническэ бааза бэхижүүлэгдээ, медицинын эмхи зургаануудые дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэдээр бүридүүлгэ һайжаруулагдаа. Энээнэй үндэһэ һуури дээрэ хүн зониие медицинын талаар хангалга зарим тэды һайжарһан байна.

Энэ хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха шухала.

Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха тухайда үдэр бүриин анхарал хандуулха гээшэ партийна, совет ба ажахын органуудай гол зорилго байпан зандаа. Уһа сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые бариха хүдэлмэриие дары түргөөр дүүргэхэ, Байгал тушаа КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудаар хараалагдаһан хэмжээнүүдые сүм бэелүүлхэ шухала. Һүүлэй жэлнүүдтэ һуралсалай эмхи зургаануудай һуралсалай-материальна бааза бэхижүүлэгдээ, һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри гуримшуулагдаа, һурагшадые ажалда дадал шадабаритайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэг һайжаруулагдаа. Энээнэй ашаар хүдөөгэй дунда һургуулинуудые дүүргэгшэдэй 30 гаран процентнь ажахынуудта хүдэлхэеэ үлэһэн байха юм.

Гэбэшье бүхы һургуулинуудта һурагшадые ажалай онол шадабаритангаар һурган хүмүүжүүлхэ хэрэг һайнаар табигдаа гэхын аргагүй. Ажалда дүршэл шадабаритайгаар һурган хүмүүжүүлгын түхэл шэнжэнүүд арадай ажахын эрилтэнүүдтэй тааралдуулан табигданагүй, Хяагтын, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Улаан-Үдын, Хэжэнгын районуудай зарим һургуулинуудта һуралсалай-материальна баазань һула байна, ажалай дүршэл шадабаритай һурган хүмүүжүүлгын мэргэжэлтэдээр мууса хангагдана.

Тоосоото үе соо техническэ мэргэжэлэй һуралсалые хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула тодорхой хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Мүнөө республика доторнай техническэ мэргэжэлэй 37 училищи хүдэлдэг юм. 13 мянга гаран һурагшад эндэ 90 мэргэжэл шудална. Һүүлэй хоер жэлэй хугасаа соо эдэ училищинууд дүршэл шадабари ехэтэй 22 мянга гаран хүдэлмэришэдые бэлдэээ.

Гэхэтэй хамта, училищинууд һуралсалай асуудалнуудта комплексноор хандалгые һулаар бэелүүлнэ, али бүхы талаараа эрдэм мэдэсэтэй залуу хүдэлмэришэдые һурган хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ.

Тоосоото үе соо республика дотор дээдэ ба тусхай дунда һуралсал саашадань хүгжөөгдөө. Арбадахи табан жэлэй үедэ дүрбэн дээдэ һургуулида, 21 техникумдэ дээдэ эрдэмтэй 16 мянга гаран, дунда һургуулитай 25 мянган мэргэжэлтэ бэлдэгдээ.

Институдууд болон техникумүүдэй олонхи кафедрануудта студентнэрые, һурагшадые һургалга мүнөөнэй, мэргэжэлэй ба үзэл сурталай-теоретическэ һала үндэр хэмжээндэ эмхидхэгдэнхэй.

Гэхэ зуура, дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдэй хүдэлмэридэ залуу мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэ талаар ехэ дутуу дундануудай дайралдана. Тиигэжэ хүдөө ажахын ба технологическа институдуудые дүүргэгшэдэй олонхид ажахынууд болон предприятинуудай тодорхой экономикын асуудалнуудые муугаар мэдэдэг юм. Шухала хэрэгтэй эмхидхэхы дүршэл шадабаригүй байна.

Тоосоото үе соо республика дотор эрдэм наука саашадаа хүгжөөгдөө. Эрдэм-шэнжэлгын шэнэ эмхи зургаанууд: СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалда Геологическа ба Биологиин институдууд, ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институт байгуулагдаа, байгуулагдажа байна. Эрдэмэй докторнууд болон кандидадуудай тоо нилээд олошороо. Арбадахи табан жэлэй үедэ филиалай институдуудта, таһагуудта 64 темээр эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри хэгдээ. 54 темээр шэнжэлгэнүүд дүүргэгдээ. Зарим асуудалнуудаарнь теоретическэ ба арадай ажахын шухала удха шанартай үрэ дүнгүүд туйлагдаһан байха юм.

Тиихэтэй хамта арадай ажахые хүгжөөлгын түбхын түрүүшын асуудалнуудые шэнжэлгэдэ, эрдэм наукын туйлалтануудые үйлэдбэридэ, илангаяа хүдөө ажахыда нэбтэрүүлгэдэ республикын эрдэм-шэнжэлгын эмхи зургаанудай хабаадалсалга жэнжэдгүй һайн байгаа гээд хэлэжэ шадахагүйбди.

Эдэ дутуу дундануудые усадхахын тула бүри оролдосотойгоор, залан сэхээр хүдэлхэ хэрэгтэй.

ПАРТИЙНА ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

КПСС-эй XXV съездын болон партиин ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, партиин обком, городской болон районно комитедүүд партийна бүхы организацинуудай ажал ябуулые эдэбхижүүлһэнэй, политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри ажалша ниитын дунда үргэнөөр ябуулһанай аша туһаар экономико болон соёлой хүгжэлтые партийна талаар хүтэлбэрилгые бүхы дээрэнь һайжаруулхые оролдоһон байна.

Үнгэрһэн хоер жэлэй туршада республикын партийн организаци 3200 гаран гэшүүдээр олошоржо, мүнөө КПСС-эй гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадуудай тоо 38628-да хүрэбэ. Областной партийна организациин бүридэлэй 42 процентнь хүдэлмэришэд, колхознигууд, 17 процентнь инженернүүд, техникүүд, мастернууд, 6 процентнь врачнууд, багшанар.

КПСС-эй XXV съездһээ хойшонхи хугасаада партиин гэшүүндэ кандидадаар 9955 хүн абтаа. Тэдэнэй 8363-ниинь энэ тоосоото үедэ партида ороһон болоно. Партида абтагшадай 67 процентнь хүдэлмэришэд, колхознигууд.

Гэхэтэй хамта арадай ажахын зарим һалбаринуудта, илангаяа барилга дээрэ, ой модоной промышленностьда, ал ажал дээрэ хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэдэй дунда партийна хүнүүдэй тоо үсөөн байһаар.

Партийна олон эхин организацинууд политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулгын баян дүй дүршэлтэй болонхой. Прибор бүтээлгын заводой, нарин сэмбын комбинадай, Шэнэ-Бэрээнэй заводой, Баргажанай леспромхозой, Оёорой, Тулунжанай, Бодонгуудай, Улантанай совхозуудай, Улаан-Үдын районой «Искра» ба «Маяк», Яруунын районой «Коммунизм», Түнхэнэй районой «Сибиряк» ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, Согниковой болон Улаан-Үдын шубуунай фабрикануудай, бусад олон партийна организацинууд үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхын түлөө үдэр бүриин тэмсэл ябуулжа байдаг. Тэндэхи коммунистнууд социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ эдэбхитэй хабаадалсадаг байна. Ажалшадые үзэл сурталай зан заншалай болон ажалай талаар хүмүүжүүлгын асуудалнууд тэдэнэй үдэр бүриин анхарал доро байдаг шуу.

БАМ-дахи барилгын хэдэн эмхинүүдэй партиин эхин организацинууд олониитые эмхидхэгшэ бодото хүсэн болоно шадаһан байна. Табан жэлэй үедэ тэдэнэр 498 түрүү хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдые партида абаа.

Партийна эхин организацинуудай эдэбхиин улам ургажа байһаниинь тоосоото отчёт-һунгалтын кампаниин ябаха үедэ эли тодоор харагдаа. Хаа хаанагүй партийна суглаанууд эмхитэйгээр, үзэл сурталай талаар үндэр хэмжээндэ үнгэрһэн байна. Эдэ суглаануудта бүридэлдэ байһан бүхы коммунистнуудай 94,2 процентнь хабаадаа. Тоосоото элидхэлнүүд тушаа суглаанда хабаадагшадай дүрбэн хүн бүхэнэй нэгэниинь үгэ хэлэһэн байна.

Гэхэ зуура хүдэлмэреэ эдэбхигүйгөөр ябуулдаг, коллективүүдэй үйлэдбэриин ажал ябуулгада һулаар нүлөөлдэг, гүрэнэй түсэбгэ даабаринуудые дүүргэдэггүй байдалтай эбсэшэпэн, захиргаанай ажал ябуулга хинаха эрхээ муугаар хэрэглэдэг, никгэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулдаг партийна эхин организацинуудай манда үшөө бии байһые тоосоото һунгалтын суглаануудай дүн гэршэлэн харуулна.

КПСС-эй обком, горкомууд, райкомууд саашадаа партийна эхин организацинуудые улам бэхижүүлхын, тэдэнэй үйлэдбэриин хэрэгтэ, ниитын ажабайдалда үзүүлдэг үүргые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхын тула нэтэрүү хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

КПСС-эй Октябрьска, Бэшүүрэй, Загарайн, Захааминан болон бусад хэдэн райкомууд ажахын болон соёлой байгуулалтые партийна талаар хүтэлбэрилдэг ажал ябуулгаяа тоосоото үедэ нилээд һайжаруулаа. Эдэ райкомууд гол анхаралаа экономическа болон социальна хүгжэлтын асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ хандуулна. Тэдэнэр партийна эхин организацинуудай дайшалхы шадабариие улам дээшэлүүлхын, ажалшадые үзэл сурталай-политическэ талаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри һайжаруулхын тула горитой оролдолго гаргана.

Гээгдэлдэ ороһон предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай олон бии байпанай түлөө, капитальна барилга хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг, гол фонднуудые, газар баялигаа, машинно-тракторна паркые дүүрэн бэшээр ашаглададаг, гаргаһан продукциин шанар һайжаруулхые оролдодоггүй, эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулдаг байһанай түлөө КПСС-эй олон горкомууд, райкомууд һая болоһо үнгэрһэн конференцинүүд дээрэ горитой шүүмжэлэгдээ. Ушар тиимэһээ партиин горком болон райкомууд, тэрэшэлэн КПСС-эй обком ба республикын Министрнүүдэй Совет тэрэ шүүмжэлэлһээ бодото тобшолол хэхэ уялгатай.

Партийна шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хиналга хадаа эмхидхэлэй хүдэлмэриин шухала хубинь болоно. Энэ ушарта партиин директивэнүүдэй дүүргэлтын түлөө кадрнуудай харюусалга дээшэлүүлгэдэ нүлөөлхэ хиналтын тусхай гурим тогтоохо хэмжээнүүдые КПСС-эй обком абаһан байна. КПСС-эй ЦК-гай директивэнүүдэй, тэрэшэлэн обкомой шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинан, бюрогой болон секретариадай заседанинууд дээрэ партийна, совет болон ажахын хэдэн органуудай тоосоон зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Гэхэ зуура олон шиидхэбэринүүд хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Энэ түбхын түрүүндэ хүдөө ажахын болон капитальна барилгын асуудалнуудта хабаатай тогтоолнууд болоно.

КПСС-эй обком, горком болон райкомууд, республикын Министрнүүдэй Совет хадаа парти болон правительствын директивэнүүдэй, нютагай партийна болон совет органуудай тогтоолнуудай дүүргэлтын түлөө партийна, совет хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ зэргэтэй. Энэ ушарта партийна комиссинуудай үүргэ дээшэлүүлхэ шухала болоно.

Ажалшадһаа ороһон бэшэгүүд болон мэдүүлгэнүүдые хараха хүдэлмэри, хубиин хэрэгээр ерэһэн эрхэтэдтэй уулзалга эмхидхэхэ хэрэг һайжаруулха талаар партиин обком тоосоото үедэ хэмжээнүүдые абаһан байна. Энэ асуудал КПСС-эй обкомой, райкомуудай пленум дээрэ зорюута зүбшэн хэлсэгдээ. Эдэ жэлнүүдтэ республикын партийна органуудта ажалшадһаа бэшэгүүдэй оролго 20-һоо дээшэ процентээр, ехэ болоһон зэргэтэй. Ажалшадай бэшэгүүд соо, тэдэнэй дуулгаһан мэдээсэлнүүд соо элдэб олон асуудалнуудаар дурадхалнууд оруулагдаһан, шүүмжэлхы ажаглалтанууд хэгдэһэн байдаг. Тиихэдээ зарим эмхи зургаануудай, предприятинуудай, тэрэшэлэн хүдэлмэрилэгшэдэй ажал ябуулгадахи ехэ дутагдалнуудые элирхэйлһэн байдаг. Обкомдо ороһон ажалшадай зарим бэшэгүүдэй мүрөөр шухала асуудалнууд партиин обкомой бюро дээрэшье харагдаһан байха.

Гэхэ зуура партийна зарим комитедүүд, совет болон ажахын зарим органууд ажалшадай бэшэгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлдэггүй, тэдэнэй хэпэн шүүмжэлхы ажаглалтанууд тушаа ёһото тобшолол хэдэггүй байха юм. Иимэ эбсэшэгүй байдалда эрид шууд эсэс табиха хэрэгтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүтэлбэрилхы кадрнуудай шэнжэ шанар һайжаруулха хэрэгтэ һайн хубилалта туйлагдаа. Мүнөө обкомой номенклатурада ородог хүдэлмэрилэгшэдэй 87 процентнь дээдэ һургуулитай, 63 процентнь арадай ажахын мэргэжэлтэд болоно.

Гэхэтэй хамта хүтэлбэрилхы кадрнуудтай ябуулдаг хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд бии байһаар. Кадрнуудые шэлэн томилхо, хубаарилан табиха асуудалые зарим райкомууд наралтайгаар, хүдэлмэрилэгшэдые ёһоор мэдэнгүйгөөр дэбжүүлжэрхидэг ушарнууд үзэгдэһөөр. Тэрээнһээ боложо зарим участогуудые хүтэлбэрилгэдэ ажал хэрэгээ һайн мэдэхэгүй, эмхидхэхы шадабаригүй хүнүүд дэбжүүлэгдэдэг шуу. Тоосоото үедэ совхозой директор, колхозой түрүүлэгшэ байһан 8 хүн, предприяти, барилгын эмхи, эмхи зургаануудые хүтэлбэрилжэ байһан 14 хүн хүдэлмэриһөө муугаар хүдэлжэлһэнгөө түлөө тушаалһаа сүлөөлэгдэһэн, республиканска органуудай харюусалгатай тушаал даажа байһан хэдэн хүдэлмэрилэгшэд ажалһаа сүлөөлэгдэһэн ба зэмээ амсаһан байна.

КПСС-эй обком, горком болон райкомууд хадаа саашадаа кадрнуудые үзэл сурталай-политическэ талаар, даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ асуудалда анхаралаа ехээр хандуулха уялгатай. Дэбжүүлжэ боломоор кадрнуудые хараадаа абаха тушаа оролдохо, дүй дүршэлөөр баян болопон залуу кадрнуудые нэгэдүүлэн хэрэглэхэ, мүнөө үе сагай хүтэлбэриин арга дүршэлдэ һургаха гээшэ ехэ шухала зүйл болоно.

КПСС-эй XXV съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, экономическа болон социальна хүгжэлтын, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ нютагай Соведүүдэй, арадай хиналтын органуудай, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай дүүргэдэг үүргые улам дээшэлүүлхын тула партиин областной комитет эрид шууд оролдолго гаргаа.

СССР-эй шэнэ Конституцида түшэглэн, нютагай Соведүүд өөртэнь олгогдоһон ехэ эрхые гүйсэд хэрэглэн, промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй, колхоз болон совхозуудай, гүрэнэй ба ниитын эмхинүүдэй ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр нүлөөлдэг болоо.

Гэхэтэй хамта городуудай, районуудай, сельскэ болон поселково Соведүүдэй олон гүйсэдкомууд колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй хүдэлмэридэ анхаралаа һулаар табина. Хүн зониие соёлой-ажаhуудалай, худалдаа наймаанай талаар хангаха хэрэгые һайжаруулха асуудалда ёһотой һанаалаа хандуулнагүй. Илангаяа малшадай гэр байра барилгада, тосхон һууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна, эдлэл зөөридэ эзэн бусаар хандаха, хулгай болон үрилтэ хэхэ, ажалай журам болон ниитын гурим сахидаггүй ябадалтай һулаар тэмсэнэ.

Республикын Министрнүүдэй Совет нютагай Соведүүдэй, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай ажал ябуулгада анхаралаа һулаар хандуулна, тэдэнэй хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлнэгүй. КПСС-эй обком, горком болон райкомууд, республикын Министрнүүдэй Совет, партийна организацинууд саашадаа нютагай Соведэй үүргые улам дээшэлүүлхэ, тэдэнэй үүсхэлые саг үргэлжэ дэмжэхэ, хүгжөөхэ, тэрэшэлэн хүтэлбэриин аппарадай хүдэлмэриие наринжуулан һайжаруулха уялгатай бшуу.

Арадай хиналтын органуудай хүдэлмэри саашадань һайжаруулха, тэдэниие партийна талаар хүтэлбэрилхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай заабарине бэелүүлэн, КПСС-эй обком, горкомууд, райкомууд гүрэнэй болон түсэбэй журам бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулаа. Гэхэ зуура арадай хиналтын олон бүлэгүүд, постнууд үүсхэл багатайгаар, һулаар хүдэлнэ.

Тоосоото үедэ республикын профсоюзай организацинуудай ажал ябуулга улам һайжараа, экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ ажалша коллективүүдые элсүүлдэг үүргэнь һураггүй дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта профсоюзуудай областной совет, профсоюзуудай олон обкомууд, райкомууд хадаа предприятинуудай, илангаяа совхозуудай, барилгын эмхинүүдэй профсоюзай организацинуудай ажал ябуулгые һулаар хүтэлбэрилнэ. Ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын болон соёлой хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулна, ажалай журам, хуули ёһо хазагайруулагшадтай тэмсэхэ хэрэгтэ нүлөөлхы үүргэ дүүргэдэг олониитын хэмжээнүүдые дутуу хэрэглэнэ. Энэ дутагдалнуудые усадхаха шухала.

Партиин областной комитет комсомолой областной организациин хүдэлмэридэ саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг. Мүнөө тэрэнэй зэргэдэ 126 гаран мянган басагад, хүбүүд жагсанхай. Комсомолой дунда хүдэлдэг партийна хүсэн улам үргэдэнэ. Комсомолой эхин организацинуудай секретарьнарай 55 процентнь коммунистнууд. Республикымнай комсомолшууд БАМ-ай Буряадай участогай, Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгануудые шефтээ абанхай. Эдэ барилгануудта ажаллахаар 1500 гаран хүбүүд, басагад комсомолой путевкоор эльгээгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта республика доторнай колхоз, совхоз болон барилгын эмхинүүдэй комсомолой олон организацинууд эдэбхигүйгөөр хүдэлнэ. Комсомолшуудай дайшалхы шадабаринь һула. Олон тээгүүр союз доторой, үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

КПСС-эй обком, горкомууд, райкомууд, партийна организацинууд комсомолой организацинуудай хүдэлмэридэ анхаралаа бүри ехээр хандуулха, залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар эрхилдэг ажал ябуулгын хэмжээе дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохо уялгатай.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

1979 оной майда КПСС-эй ЦК-гай баталан абаһан «Үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха тухай» тогтоол тоосоото үе соо партийна организацинуудай бүхы үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам һайжаруулха хэрэгтэ тон ехэ удха шанартай байгаа. Энэ тогтоолые дүүргэлтэ болгон, партиин обком, горкомууд, райкомууд партийна, экономическа болон комсомолой һуралсал эмхидхэлгын асуудалнуудта, олониитын дунда ябуулагдадаг пропагандын олон янзын хүдэлмэри һайжаруулгада анхарал ехээр хандуулдаг болоо.

Тоосоото үе соо партийна гэгээрэлэй һургуулинуудта һурагшадай тоо 3 мянган үлүүтэй хүнөөр нэмээ. Партийна һуралсалда мүнөө 73 мянга гаран коммунистнууд, партийнабэшэ эдэбхитэд хабаадуулагданхай.

Политһургуулинууд, теоретическэ семинарнууд ба партийна эдэбхитэдэй һургуулинууд марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, КПСС-эй түүхэ, партийна съезднүүдэй документнүүдые, Л. И. Брежневэй зохёолнуудые гүнзэгыгөөр шудалалгада онсо анхарал хандуулна.

Партийна гэгээрэлэй һургуулинуудай тоогой ургахатай хамта тэндэ һурагшадай тоо нэмэлсээ, хэшээлнүүдэй суртал бодолой хэм хэмжээн дээшэлээ. Түбхын түрүүндэ пропагандистнуудые тон наринаар шэлэн томилһоной, тэдээндэ методическа туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлһэнэй үндэһөөр эдэ бүгэдэ туйлагдаһан байна. Партийна гэгээрэлэй һургуулинуудта хүдэлдэг бүхы пропагандистнуудай 94 процентнь дээдэ, гүйсэдбэшэ дээдэ эрдэмтэй.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадтахи партийна гэгээрэлэй политическэ һуралсалда партиин бүхы гэшүүд, партийнабэшэ эдэбхитэдэй олонхинь хабаадуулагданхай. Һуралсалай үрэ нүлөөе бүри ехэ болгохо, ажабайдалтай тэрэнэй холбоое бэхижүүлхэ асуудалда партком гол анхаралаа хандуулна.

Һурагшадай олонхинь ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлнэ. Иимэ жэшээнүүд хүдөө нютагуудташье бии.

Гэхэ зуура, һайн жэшээнүүдэй хажуугаар, суртал бодолой-теоретическэ доодо хэмжээндэ, коллективүүдэй тодорхой зорилгонуудтай холбоогүйгөөр политическэ һуралсалай үнгэргэгдэдэг үсөөн бэшэ баримтанууд бии гэжэ мэдэрхэ ушартай болгодоно.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ экономическа һургуулинуудай тоо олон болопон байна. Экономико шудалха һургуулинууд ба кружогуудта 74 мянга гаран хүдэлмэришэд, колхознигууд болон мэргэжэлтэд һурана.

Гэхэ зуура, зарим партийна организацинууд кадрнуудай экономическа һуралсалда зохихо анхарал хандуулнагүй. Энэ тон шухала хэрэгтэ ханалгагүйгөөр хандадаг ябадал үшөөл үзэгдэнэ, шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, ажалаа бригадна гуримаар эмхидхэхэ асуудалнуудта анхарал багаар хандуулагдана. Тэсэд эдэ хадаа ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, мүн журам бэхижүүлхэ гол арга нүхэсэлнүүд болоно бшуу. Партиин обком, тэрэнэй пропагандын таһаг, һалбаринуудай таһагууд, горкомууд болон райкомууд энэ хүдэлмэри шүүмжэлхы ёһоор сэгнэхэ, кадрнуудай экономическа һуралсалай талаар суглараһан һайн дүй дүршэл согсолдог байха, үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, тиихэтэсэ хамта дутуу дундануудые элирүүлхэ, зайсуулха ёһотой.

Тоосоото үе соо партиин обкомой, горкомуудай, райкомуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, Соведүүдэй профсоюзна, комсомолой ба ажахын кадрнуудай хабаадалгатайгаар нэгэн доро политүдэрнүүдые үнгэргэлгэ тоосоото үе соо аман үгын политическэ агитациие бүри ехэ удха шанартай болгоо.

«Предприятинуудай ба ажахынуудай үдэрнүүд», асуудалнууд ба харюунуудай үдэшэнүүд гэхэ мэтэ түхэл маягтай хүдэлмэри республикын районуудта нэбтэрүүлэгдэн дэлгэрүүлэгдэнэ.

Гэхэ зуура, аман үгын политическэ агитаци эмхидхэлгын талаар үшөөл олохон дутуу дунданууд бии. Хэдэ хэдэн, илангаяа Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын ба бусад районуудай партийна организацинуудта энэ хүдэлмэри тодорхой эмхидхэл гуримтай үшөөл болоогүй байһаар. Тэрээнһээ шалтагаалан, үзэл сурталай-политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэреэр ажалшад хүсэд хангагданагүй.

Олониитын дунда ябуулагдадаг агитационно хүдэлмэриин амжалтанууд бүхы һалбаринуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй тэрээндэ бэеэрээ хабаадалгаһаа ехэнхидээ дулдыдадаг байна. Гэхэ зуура, коллективүүдтэ политическэ лекцинүүд ба хөөрэлдөөнүүдые өөһэдөө үнгэргэлгые миниин уялга бэшэ гэжэ тоолодог хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй манда үшөөл бии байһаниинь гэмшэлтэй.

«Знание» бүлгэмэй эмхинүүд һүүлэй жэлнүүдтэ хүдэлмэреэ зарим тэды эдэбхижүүлээ. Республика дотор мүнөө 200 лектори хүдэлмэрилнэ. Гэхэ зуура, лекционно пропагандын тематика, тэрэнэй суртал бодолой-теоретическэ хэм хэмжээн эрилтэнүүдтэ үшөөл харюусанагүй. Теориин ба КПСС-эй түүхын талаар, ажабайдалай совет шэнжэ шанар тухай, экономическа темэнүүдтэй эрхим лекцинүүд коллективүүдтэ, ажалшадай ажаһуудаг газарнуудта үшөөл дутамагаар уншагдана.

Харуулан ойлгуулха агитациин талаар олон дутуу дунданууд бии. Эмхидхэгдэһэн стенднүүд, галерейнүүд, уряа лозунгнууд олохон ушарта дура татама һонирхолтой бэшэ, уран һайханай талаар дутамаг хэм хэмжээндэ гүйсэдхэгдэпэн, коллективүүдэй тодорхой зорилгонуудые хүсэд элирхэйлээгүй байна. Ажалшадые сэрэгэй-патриотическа ёһоор хүмүүжүүлгэ — үзэл суртал хүдэлмэриин шухала шэглэлнүүдэй нэгэн болоно.

Уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдалые, США-гай ба Японой империалис бүлэгүүдтэй Хитадай ээрхэн зонхилогшодой нүхэсэн холбооридодог болоһые хараада абажа партийна, Соведүүдэй, профсоюзна ба комсомолой органууд, олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүд ажалшадые сэрэгэй-патриотическа ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри саашадаа таһалгаряагүй ябуулха, тэрэниие олон янзын болгохо, сэрэгэй частьнуудтай холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ зэргэтэй.

Тэрэшэлэн үзэл бодолой хүдэлмэри ябуулхадаа, ажалшадые интернациональна ёһоор хүмүүжүүлгын хэрэгтэ бүри ехэ анхарал хандуулха, манай республикын хүн зоной олон үндэһэ япатанһаа бүридэдэг байһыень анхаралдаа абаха шухала. Хүн зониие атеизмын суртал бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ саашадаа улам һайжаруулха эрилтэ табигдана.

Социалис мүрысөөнэй хүтэлжэлтэ хүнүүдые ажалаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон шухала удха шанартай.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин шухала хубинь болодог социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэһэн олон жэшээнүүдые дурдажа болохо байна.

Гэхэ зуура, энэ хэрэгтэ ёһо дүүргэхын тэдысэ хандадаг ушар баримтанууд манда үшөөл бии гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ хэрэгтэй. Мүрысэгшэдэй оролдолго хүсэлэлгэнь үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар улам һайжаруулха, хүдэлмэриин сагай дэмы хосоролгые хороохо, ажалай журам, алмалта арьбалалтын гурим бэхижүүлхэ асуудалда дутамагаар зорюулагдана. Партиин обком, тэрэнэй таһагууд, горкомууд болон райкомууд социалис мүрысөө үрэ ехэтэйгээр эмхидхэхэ хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна, профсоюзна ба комсомолой организацинуудай дүүргэдэг үүргэ ба харюусалга бүри ехэ болгохо ябадал саашадаа туйлахань шухала.

Үнгэрһэн хоер жэлэй турша соо республика доторхи олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүд саашадаа улам хүгжөөгдэһэн байна. Республиканска ба районно газетэнүүдэй үдэрэй тираж 227 мянган хэһэг хүрэтэр нэмээ. Республика дотор телевизионно 28 шэнэ ретранслятор тодхогдоо. Тиигэһэнэй үндэһөөр хүн зоной 95 үлүүтэй процентнь түбэй ба нютагай телевидениин дамжуулгануудые хараха аргатай болонхой. Гэхэ зуура, олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдэй ехэ арга боломжонууд үшөөл хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Газетэнүүдэй хуудаһануудта, илангаяа телевидениин ба радиогой дамжуулгануудта научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэлгын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын, материалнууд ба түүхэй эдүүдые, түлишын ба элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые арьбалалгын, үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин шанар һайжаруулгын асуудалнууд дутамагаар харуулагдана. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнууд дутамагаар толилогдоно.

Газетэнүүдэй редакцинууд, Телевидениин ба радио дамжуулгын комитет ажалшадай бэшэгүүдээр ябуулагдаха хүдэлмэри бирагүйгөөр эмхидхэнэ. Ажалшадай бэшэгүүдээр эхилһэн материалнууд ба дамжуулганууд зарим ушарта саашадаа үргэлжэлүүлэгдэнгүй, согсологдонгүй орхигдошоно.

Литература болон искусство һүүлэй жэлнүүдтэ улам хүгжэһэн байна.

Арбадахи табан жэлэй туршада түбэй ба нютагай хэблэлнүүдээр манай уран зохёолшодой 150 шахуу ном барлагдан гаргагдаа. Тэдэнэй тоодо И. Калашниковай «Шуһата зэбүүн саг», В. Митыповэй «Алтата тангын инспектор» гэжэ номууд ороно. Николай Дамдинов, Владимир Митыпов, Цыденжап Жимбиев, Цырен-Дулма Дондокова, Раиса Белоглазова гэхэ мэтэ уран зохёолшод эдэбхи дэмжэлтэтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Россиин уран зурагай искусствын үдэрнүүдэй, «Бидэнэр БАМ-ые баринабди» гэһэн бүхэроссиин выставкын, тэрэшэлэн РСФСР-эй Уран зураашадай холбооной нүүдэл пленумэй манайда болоһониинь — республикын соёлой ажабайдалда ехэ ушар удхатай ябуулга мүн. Москвада, Ленинградта, Алма-Атада Буряадай уран зураашадай зохеол бүтээлнүүдэй выставкэнүүд амжалтатайгаар үнгэргэгдэһэн байна.

Манай композиторнууд мүн лэ хэдэ хэдэн шэнэ зохёолнуудые бүтээгээ. Манай театрнуудай зүжэгүүдые һүүлэй жэлнүүдтэ харагшадай ехээр һонирходог болоһониинь элитэ. 1979 ондо оперо ба балетэй театрай зохёол бүтээлэй тоосоон Москвада, Ленинградта амжалтатайгаар үнгэргэгдөө һэн. Театрта «академическа» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. Иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэ Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрта урда тээнь олгогдоо һааб даа.

Республикын районуудта литературын ба искусствын үдэрнүүдые үнгэргэлгэ һайн заншал болонхой. Хүдөө нютагай ажалшадай үмэнэ искусствын мастернуудай тоосодог иимэ түхэл гуримые саашадаа ходо дэмжэхэ, хүгжөөхэ шухала.

Уран мэргэжэлтэ эмхинүүдэй ажал ябуулгын һайн талануудые тэмдэглэхэ зуураа, литература ба искусство саг үргэлжэ, хэлбэришэгүй хүгжөөгдэхэ, хододоо түрүүлэн дабшаха, шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаха, үзэл бодолой ба соёл болбосоролой хэм хэмжээнэй ургахатай хамта совет хүнүүдэй эрилтэнүүдэй хэлбэришэгүй ехэ боложо байһые мартаха ёһогүй гэжэ тусхайлан дурдаха шухала.

Тоосоото үе соо соёлой эмхи зургаануудай материально-техническэ бааза эли бодо һайжаржа үргэлжэлөө.

Тэдэнэй олонхинь ажалша коллективүүдэй хэрэгүүдтэй, эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэйнь нягта холбоотой байдаг.

Республика дотор уран бэлигтэ эдэбхитэдэй зохеохы хүдэлмэри улам хүгжэнэ.

Гэхэ зуура, илангаяа хүдөө нютагуудтахи соёл гэгээрэлэй олохон эмхи зургаануудай хүдэлмэри улам ехэ болоно байгаа эрилтэдэ харюусанагүй. Клубууд ба соёлой байшангуудта эмхидхэгдэдэг хэмжээ ябуулганууд олохон ушарта ажалша коллективүүдэй тодорхой хэрэгүүдтэй холбоогүй байна. Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд түрүү дүй дүршэл үшөөл муугаар дэлгэрүүлнэ, социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые саг үргэлжэ согсолжо, тунхаглажа байха эрилтэ ханганагүй, ажалшадай амаралта хүсэд һайнаар эмхидхэнэгүй. Эдэ эмхи зургаанууд архидалга, хулиганталга гэхэ мэтэ үнгэрһэн сагай үлэгдэлнүүдтэй тэмсэл дутамагаар ябуулна.

Соёлой министерство, облсовпроф, КПСС-эй райкомууд, райгүйсэдкомууд хүдөө нютагуудта соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые тогтосотой болгохо хэрэгтэ анхарал дутамагаар хандуулна. Илангаяа клубуудай ба библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха. материальна бааза һайжаруулха хэрэгтэ анхарал багаар хандуулагдана. Физкультура ба спорт хүгжөөлгэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ бүлэг хэмжээ ябуулганууд дотор шухала һуури эзэлхэ ёһотой, Тоосоото үе соо олониитын дунда физкультура хүгжөөн дэлгэрүүлгын талаар зарим тэды үрэ дүнгүүд туйлагдаһан байна. Хоер жэлэй туршада 170 мянга гаран хүн ГТО-гой нормонуудые тушаагаа. Спортын 70 мастер бэлдэгдээ. Республикын спортсменүүд союзна ба уласхоорондын ехэ мүрысөөнүүдтэ, 1980 оной Олимпиадада хабаадаа.

Гэхэ зуура, энэ шухала участогта партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд анхарал үшөөл дутамагаар хандуулна гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй байна, нүхэдүүд. Гансашье городуудта бэшэ, мүн колхозууд болон совхозуудта спортивна эмхинүүдэй материальна бааза бүхы аргаар үргэдхэхэ, физкультура ба спортын хүгжэлтые үнэхөөрөө олониитын шэнжэтэй болгохо шухала.

Тиимэ болохолоороо, үзэл сурталай хүдэлмэриин гол һалбаринуудай байдалые шэнжэлээд байхадаа, ямар юрэнхы тобшолол хэхэ ушартай болоноб гэхэдэ, обком, горкомууд, райкомууд, бүхы эхин партийна организацинууд туйлагдаһан һайн үрэ дүнгүүдые батадхаха, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой заабаһанай ёһоор үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэриин саашанхи дэбжэлтэ сэхэ шууд, оролдосотой нэтэрүүгээр туйлаха ёһотой байна, нүхэдүүд. Гэхэтэй хамта «1981—1985 онуудта, 1990 он хүрэтэрхи үедэ бэелүүлэгдэхэ Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектые партиин тон шухала программна документ гэжэ гүн гүнзэгыгөөр шудалха ба тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха гээшэ мүнөөнэй гол шухала зорилго болоно.

• • •

Нүхэдүүд, КПСС-эй Ленинскэ ЦК-е, элитэ ехэ ленинец Л. И. Брежнев түрүүтэй ЦК-гай Политбюрое тойрожо нягтаар эмхидэн жагсаһан областной партийна организаци КПСС-эй болохоёо байгаа XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ республикын бүхы коммунистнуудай, бүхы ажалшадай зохёохы хүсэ, зориг, эршэ ба эдэбхи үүсхэлые элсүүлхэ гээд батаар этигэжэ байһанаа элидхэл дүүргэхэдээ элирхэйлхыемни зүбшөөгыт, нүхэдүүд.

Областной XXXI партийна конференци

МАНДАТНА КОМИССИИН ЭЛИДХЭЛ

Комиссиин түрүүлэгшэ К. К. ШОМОЕВОЙ элидхэлhээ

Областной XXXI партийна конференци эхэ түүхэтэ үдэрнүүдтэ үнгэржэ байна. Политическэ болон ажалай эхэ дэбжэлтын оршон байдалда бүхы оромнай КПСС-эй XXVI съездэ бэлдэнэ. «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ ССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлнэбди. Партийна энэ документын мүр бүхэнэй айхабтар ехэ хүсэ шадалтай, гүн гүнзэгы удха шанартай, ямаршье шухала асуудал шиидхэжэ шадаха шадалтай байhые совет хүнүүд эли тодоор харана. Наяад онуудай үедэ арадай ажахын болон соёлой хэмжээгээр хүгжэлгэдэ зорилготой экономическа стратегиие Советскэ Союзай Коммунис партиин шанга үргэлжэлүүлхэ юм. КПСС-эй ЦК-гай проект соо заагдаhан үгэнүүдые оронойнай ажалшад баяр баясхалантайгаар хүлеэн абаа.

Буряад ороной коммунистууд, бүхы ажалшад совет арадтаа нэгэн хамта КПСС-эй ЦК-гай проектые, манай Коммунис партиин, Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые угаа халуунаар hанжаана.

КПСС-эй XXV съездын, партиин ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, арбадахи табан жэлэй түсэб дүүргэхэ талаар областной партийна организациин ажал ябуулга КПСС-эй обкомой хүдэлмэриин тухай тоосоото элидхэл догор гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээ гээшэ. Буряад ороноймнай экономико болон соёлой хүгжэлтэдэ горитой амжалта туйлагдаа. Энэ хадаа КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын зүгhөө үзүүлэгдэhэн саг үргэлжын эхэ анхарал оролдолгын ашаар туhаар, областной партийна организациин хүтэлбэрилгэ доро хүдэлмэришэдэй, колхозникуудай, ажалша интеллигенциин хэhэн, бүтээhэн эсэшэ сусашагүй ажалаар туйлагдаhан үрэ дүн мүн.

Областной партийна конференциин урда тээ партийна эхин организацинуудта тоосоото hунгалтын суглаанууд, районой болон городской партийна конференцинүүд болоо юм. Тэдэнэй дээрэ партийна организацинуудай хүдэлмэриин дүн гаргагдажа, ажалай шэнэ хүсэ баталагдаа. Тэдэнэй дээрэ ажалай сугланууд нититэй-политическэ үндэр эдэбхитэй оршон байдалда болоно үнгэрhэн юм. Партиин Ленинскэ Центральна Комитедые нягта жагсаалтайгаар тойрон, үзэл суртал, эмхидхэлэй талаар улам бэхижэн байдалтайгаар областной партийна организаци өөрынгөө XXXI конференцидэ ерээ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энэ ушарые конференциин делегадууд тухай мэдээнүүд гэршэлэн баримтална.

Партиин бүхы организацинуудта КПСС-эй Уставай эрилтын ёhоор, нэгэн ниитэ hанал шэнээр областной партийна XXXI конференциин делегадууд hунгагдаа. Партийн 75 гэшүүдhээ нэгэ делегадые hунгаха гэhэн нормо ёhоор байдалда болоно мандатна комисси тон хаhанаар мэдэсэнэ. Областной XXXI партийна конференцидэ 664 делегат hунгагдаа. 352 делегадынь областной партийна конференцидэ түрүүшынхеэ hунгагдаhан байна. Энэмнай бүхы делегадуудай 51,2 процент болоно бшуу.

Эгээл олон делегадуудые түлөөлhэн партийна организацинуудые нэрлэжэ болоо hаа, Железнодорожно район — 102, Советскэ район — 83, Октябрьскэ — 75, Кабанскын — 42, Хяагтын — 40, Загарайн — 34, Гусиноозёрскын — 33 делегадые hунгаhан байна. Хойто-Байгалай партийна организацинууд эрэhэн делегадуудай тоо нилээд олон гэжэ тэмдэглэе. Энэ партийна организацинуудай түлөөлэгшэд Байгал-Амарай түмэр замай баригшад мүн.

Делегадуудай бүридэл хадаа областной партийна организациин социальна бүридэлые тодоор элирхэйлнэ. Делегадуудай дунда хүдэлмэришэн ангиин, колхозно тариашадай, арадай интеллигенциин эмхидхэлэй хүдэлмэрилэгшэд олон. Олонхи делегадууд материальна үйлэдбэриин зарлигуудта хүдэлмэрилнэ.

Конференциин делегадуудай 275 хүниинь түхэ гү, али 41,4 процентнь промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд. Тэдэнhээ 183 хүниинь промышленна предприятинуудай, бариилга дээрэ ажаллалдаг хүдэлмэришэд юм.

125 делегат хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гээшэ. Тэдэнэй 64-hөө дээшэ процентынь эрдэм · колхозникууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, фермынүүдые даагшад, бригадирнууд, механизаторнууд, хонишод, hаалишад мүн.

Материальна үйлэдбэриин хүгжөөлгэдэ, научно-техническэ дэбжэлтын асуудалнуудые шиидхэхэ, арадай соёл гэгээрэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ совет интеллигенциин оруулдаг ехэ хубитые партии болон арад угаа үндэрөөр сэгнэдэг гээшэ. Манай партийна конференцидэ арадай интеллигенциин түлөөлhэн 51 делегат хабаадалсана. Эдэнэр хадаа литература ба искусствын ажал ябуулагшад, научна эмхи зургаануудай, арадай гэгээрэлэй, эрүүлые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд болоно. Тэдэнэй дунда эрдэмэй докторнууд болон кандидадууд, Росси Федерациин ба Буряадай АССР-эй габьята багшанар, врачууд, республикын мэдээжэ артистнууд, уран зохёолшод бии.

Манай общественна хүгжэлтын зам, коммунис байгуулалтын улам үргэлжэ байгаа угалта хадаа экономико болон соёлой хүгжэлтые партиин талаар хүтэлбэрилгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, хүнүүдые хүмүүжүүлгын хэрэгые, олонииитын дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие hайжаруулха зорилго табина гээд КПСС-эй XXV съезд заажа байна. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ болбол олонхи ушарта партиин, совет болон ажахын кадрнуудhаа, тэдэнэй партийно-политическэ бэлэдхэлhээ, шэнжэ шанарhаа дулдыдаха байна.

Коммунистнууд өөhэдынгөө түлөөлэлгэшэд болгон 102 партийна хүдэлмэрилэгшэдые конференцидэ түлөөлэн эльгээгээ. Партийна эхин ба цеховой организацинуудай 63 секретарь конференциин делегадууд hунгагдаhан байна. Тэдэнэр ажалшадые хүмүүжүүлхэ, ажахын-политическэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг зон шуу.

Совдүүдэй, профсоюзуудай, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд делегадуудай дунда олон. 106 делегат СССР-эй, РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд болоно.

Делегадаар hунгагдаhан 114 ажахын хүтэлбэрилэгшэд конференцидэ хабаадана. Тэдэнэй 79-ниинь промышленна предприяти, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд. Совхозой 20 директор, колхозой 15 түрүүлэгшэ делегадаар hунгагдаhан хэй.

Совет эхэнэрнүүдэй ороной политическэ, ажахын ба соёлой ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, мүн хэрэгтээ хүндэтэ hуури эзэлдэг. Областной XXXI партийна конференцидэ 201 эхэнэр делегат hунгагдаа. Эдэнэй зарим хэсэг эрдэм, уран hайханай, ажалай шагналнуудаар шагнагдаhан байна.

Делегадуудай дунда олон национальнын манай Эхэ ороной элдэб наци болон үндэhэтэнэй түлөөлэгшэд олон. Тэдэнэй дунда 363 ород, 263 буряад. Бүхыдөө 38 ондоо үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд делегадуудаар hунгагдаhанхай.

Ленинскэ партиин олон үеын гэшүүдэй делегадаар hунгагдаhан ушар үг залгамжалhан ехэ удха шанартай байна. 30 наhан хүрэтэр 82, 31-hээ 40 хүрэтэр 145, 41-hээ 50 хүрэтэр 284, табиhаа дээшэ наhатай 153 делегат болон хубаарна.

Делегат нүхэд Шатилов Василий Иванович 1919 онhоо партиин гэшүүн, Постников Николай Михайлович 1929 онhоо КПСС-эй гэшүүн. Манай конференциин 26 делегат Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ ленинскэ партида ороhон байна. 387 делегадууд 1946-haa 1970 онуудай үедэ, 244-ниинь hүүлэй арбан жэлэй туршада партида абтаhан хүнүүд.

Областной XXXI партийна конференци халаа түсэбтэ хоёр табан жэлнүүдэй бэлшэр дээрэ болоожо байна. Тиимэhээ республикын коммунистнуудые, бүхы ажалшадые ажалай шэнэ амжалта туйлахыень уряалха, партиин XXVI съездые нэрэтэй солоотойгоор угтаха, тэрэнэй абаhан түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалха байhаниинь элитэ. Ушар тиимэhээ областной партийна организациин коммунист бүхэн партиин хараалhан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, оюун бэлигээ, дүй дүршэлөө зорюулха байhандань ямаршье hэжэг түрэхэгүй байна.

Делегадуудай дунда Советскэ Союзай нэгэ Герой, Социалис Ажалай 8 Герой бии. Табан нүхэд СССР-эй ба РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

540 гаран делегат дээдэ ба дунда hургуули дүүргэhэн хүнүүд.

Социалис оронуудаар

НЕФТЬ ОЛЗОБОРИЛОГШОДОЙ АМЖАЛТА

БУДАПЕШТ. Ороной элшэ хүсэнэй эгээн томо объект болохо Сегедэй нефть болон газай баян хэбтэшэнүүд дээрэ үрэмдэлгын хэдэн шэнэ бахана хүдэлжэ эхилбэ. Байгша табан жэлэй туршада ашагта малтамалнуудые олзоборилгын хэмжээе дээшэлүүлхын хажуугаар нефть болон газ буйлуулдаг предприятинуудай үйлэдбэрилхы арга боломжонууд нилээд үргэдхэгдэхэ юм. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрhөө Сегедэй нефтьшэд «Республикын эрхим коллектив» гэhэн нэрэ зэргээ гэршэлжэ эхилбэ, 1980 оной туршада сегедэйхид 1,5 миллион тонно нефть, 3 миллиардhаа үлүү кубометр газ үйлэдбэрилжэ, оронойнгоо жасада оруулhан байна.

Түлишын ба элшэ хүсэнэй талаар оронойнгоо хэрэглэмжые хангалгада Сегед шадарай нефть болон газай хэбтэшэнүүд саашадаашье гүнзэгы удха шанартай байха гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно.

ПОРТЫН 20 ЖЭЛЭЙ ОЙ

БЕРЛИН. Росток хотодо дүтэлжэ ябахада, нюдэндэ нэн түрүүн портын үндэр кранууд харагдаадхидаг. ГДР-эй Балтиин далайн эрьедэхи энэ эгээн томо портын коллектив 20 жэлэйнгээ ойе ажалай шэнэ амжалтаар тэмдэглэбэ. Үнгэрhэн жэлэй туршада эндэ 15 миллион тонно элдэб эд бараан, хэрэгсэл ашаалагдаhан, буулгагдаhан байна. Энэнь жэлэй түсэбөөр хараалагдаhанhaa 700 мянган тонноор ехэ болоно.

Үйлэдбэриеэ шэнэ онол аргаар эмхидхэhэнэймнай, социалис мүрысөө участок бүхэндэ шадамараар дэлгэрүүлhэнэймнай ашаар иимэ амжалта туйлагдаа гэжэ портын партийна организациин секретарь Д. Хайдут ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлhэн байна. Мүрысөөнэй дүн гаргахадаа хүн зоной шадабари, мэрг[эжэл], хүсэнэй, мүн техник[ын] хэр зэргэ ашаглагдаhые, [...] нонууд хоорондын харил[саа] холбоое хараада абадаг[...] Манай ажал хүдэлмэри[...] үрэ дүн ямар амжалта ту[...] лаhыемнай гэршэлнэ г[...] байнаб.

СЕПГ-гэй X съездын [...]да тээхи эдэ үдэрнүүдтэ пор[...]тын хүдэлмэришэд иланг[а] ян дэбжэлтэтэйгээр хү[...]дэлнэ. Партийна органи[...]зациин үүсхэлээр б[...] болгогдоhон «Съезд[...] хүндэлэлдэ бүтээгдэ[...] hайн үйлэ хэрэгүүдэй д[...]тэр» соо эрхим коллек[ти]вүүдэй амжалтанууд, үнд[...] үрэ дүн туйлаhан хүнүүд[...] нэрэнүүд бэшэгдэдэг юм.

ЖЭЛЭЙ ЭГЭЭЛ ТААТАЙ САГТА

ХАНОЙ. Эндэхи ехэ зө[...]лэн үбэлынь Вьетнамда овощ ба үрэ жэмэсүүдые ургуу[л]хада эгээн таатай зохид са[г] юм. Хүдөөгэй ажалшад тэр[э]ниие ашаг үрэтэйгөөр хэрэг[...]лэхэ зорилгоор үргэн хэмжэ[...] ябуулгануудые бэелүүлнэ[...] Эдэ үдэрнүүдтэ харгын ха[...]жуугаар барайгарай полину[у]дай ногоон хибэс бэшэ, хар[...] помидорой, хартаабхын, ба[...]лажанай, капустын тэбхэр тэбхэр плантацинууд ж[...]рылдэн харагдана. Ороно[й] хүгжэлтын хоёрдохи таба[н] жэлэй туршада арад зони[...] овощ болон үрэ жэмэсэ[...] хангаха зорилгоор ехэ юум[...] хэгдэнэ. Имагтал үнгэрhэ[н] жэлдэ 2,7 миллион то[н]но овощ, үрэ жэмэ[с] хуряагдаа. Эдэ урга[...] малнуудые таридаг талмай[н] хэмжээн жэл бүри 14[...] мянган гектараар нэмэ[...] Эрдэм науканuudай туйла[...]тануудые хүдөө ажахын [...]лэдбэридэ нэбтэрүүлhэн[...] ашаар овощой болон [үрэ] жэмэсэй ургаса дээшэлээ.

Овощ, үрэ жэмэс буйлуу[л]даг эдэ, хоолой предприяти[...]нуудай тоо жэлhээ жэл[...] орон дотор олошорно. Эн[...] хэрэгтэнь Вьетнамда аха дү[...] СЭВ-эй гэшүүн-оронууд то[...]ритой туhаламжа үзүүлнэ.

(ТАСС).

Хото хүдөөгэй hонин

ДУУН АЖАЛ ХОЁР...

Түбшэн даруу зантай, урихан сэбэр шарайтай энэ залуухан басагые Сэлэнгын районой Харгана нютагай зон хүндэлдэг болонхой. Юуб гэхэдэ, нютагай залуушуулай аhан ажалша бэрхэнь, сог залитайнь, хүхюу дуушань хэн бэ гэжэ хүгшэн залуугүй мэдэхэ. Тэрэ — Нимацырен.

Мүнөө комсомолой гэшүүн Нимацырен Сампилова Кировэй нэрэмжэтэ совхоздоо эрье хонидой отарые даажа абаад, оролдосотойгоор хүдэлнэ. «Ши дуушан болохо хуби заяатай байнаш даа, Нимацырен» гэжэ нүхэдэйнгөө хэлэхэдэ, ажаллажашье байгаад, дуушан ябахада яаха юм? гэжэ харюусадаг. Энэньшье буруу бэшэ. Хүхюун дуун хүдэлмэридэ hаад ушаруулхагүй бшуу.

Ц. ГОМБЫН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Сампилова.

ҮНИНЭЙ КОММУНИСТНУУДТАЙ УУЛЗАЛГА

Эдэрмэг hууринай соёлой байшан соо хүн зон олоороо сугларжа, үнинэй коммунистнуудтай уулзалга болобо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урдахишье жэлнүүдтэ, дайнай үедэ гартаа буу баряад ябаха үедөө Коммунис партиин гэшүүд болоhон, хатуу шэрүүн жэлнүүдэй хүйтэн халууниие бэе дээрээ үзэhэн ветерануудай хөөрэhэн юумэн, сэдьхэжэ ябахан сэдьхэлэйнь үгэ бүхэн залуу коммунистнуудта, мүн бэшэшье хүнүүдтэ үльгэр жэшээ боложо үгэхэ байhаниинь мэдээжэ.

Уулзалгын үдэшэ нээгдэжэ, партиин ветеранууд урюулан сценэ дээрэ гарана. Эдэрмэгэй дунда hургуулиин hурагшад үбгэн аба эжынэрээ, буурал сагаан толгойтой аха нүхэдөө амаршалжа, бүхы наhаараа үнэн зүрхэнhөө хэжэ, тэмсэжэ ябаhан хэрэгүүдыень халан абаха, саашань улам хүгжөөхэ байhан тухайгаа найдуулна.

Удаань Эдэрмэг нютагай аха захатануудай нэгэн болохо Бальжинима Санжиевич Жимбеевтэ үгэ үгтэжэ, тэрэ өөрынгөө намтар — Ленинскэ комсомолой гэшүүн ябаха үеhөө эхилжэ, алдарта Коммунис партиин зэргэдэ мүнөө хүрэтэр ябаhан тухайгаа хөөрэбэ. Эгээл хүндэ хүшэр үе сагуудта Бальжинима Санжиевич коммунист болоо hэн. Гэбэшье нэгэшье дахин бэрхэшээлhээ сухарижа үзөөгүй гэхэдэ, буруу болохогүй. Эдэ үгэнүүд мүн лэ Гарма-Ханда Шагдарович Шагдаровта хабаатай. Дайн боложо байгаа. «Коммунистнууд, урагшаа!» гэhэн уряа доро Гарма-Ханда Шагдарович коммунист болоо hэн.

Тиихэдэ Мария Бадагаровна Базарсадуева мүн лэ дайнай үедэ Коммунис партиин гэшүүн болоhон байна. Аюулта дайнай дүлэн соо ами бэеэ хайрлангүй ябаhан сэрэгшэдтэ шадаал hаа, ехэ хилээмэ, мяха, тоhо, дулаан хубсаhа эльгээхэ гэжэ hүни, үдэргүй оролдодог хүнүүдэй нэгэн Мария Бадагаровна hэн. Тэрэ үе тухайгаа коммунистка хөөрэбэ.

Үдэшын түгэсхэлдэ «Первомайский» совхозой парткомой секретарь К. Ц. Батуев ветерануудта hайн hайхан үгэнүүдээр баяр баясхалан хүргэhэн байна.

Тус уулзалга болохоёо байгаа партиин XXVI съездэ зорюулагдаа.

Ц. ЗОЛТОЕВ.

Хэжэнгын район.

ХАЛУУНААР УГТАНА

Республикын куклануудай театрай артистнар Түнхэнэй районой Саянанай совхозой малшад, механизаторнууд, бусад ажалшадта ехэ концерт харуулба. Эдэнэр түрэл арадайнгаа, мүн Буряадай композиторнуудай зохёоhон дуунуудые дуулаа, шог зуугаа дэлгээ. Мүн hургуулиин үхибүүдтэ «Гав гэжэ нэрэтэй мнисгэйхэн» гэжэ зүжэг харуулба. Эдир үетэн тэдэниие нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Удаань артистнар Хэрэн тосхоной хүүгэдэй хоёр саадай үхибүүдтэ, мүн интернат-hургуулиин hурагшадта энэ зүжэгөө харуулба. Театрай артистнар Түнхэнэй райондо январиин хорин болотор байха. Эдэ үдэрнүүдтэ Хойто-Голой, Хужарай, Туранай, Охор-Шэбэрэй ажалшадтай уулзажа, бэлиг шадабарияа харуулха юм.

Саашадаа Улаан-Үдын артистнар «Восточные Саяны», «Маяк», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай ажалшадта, мүн эндэхи hургуулинуудай hурагшадта айлшалжа ошохо.

Д. ГАРМАЕВ.

Хилын сааhанаа

ТАСС АПН

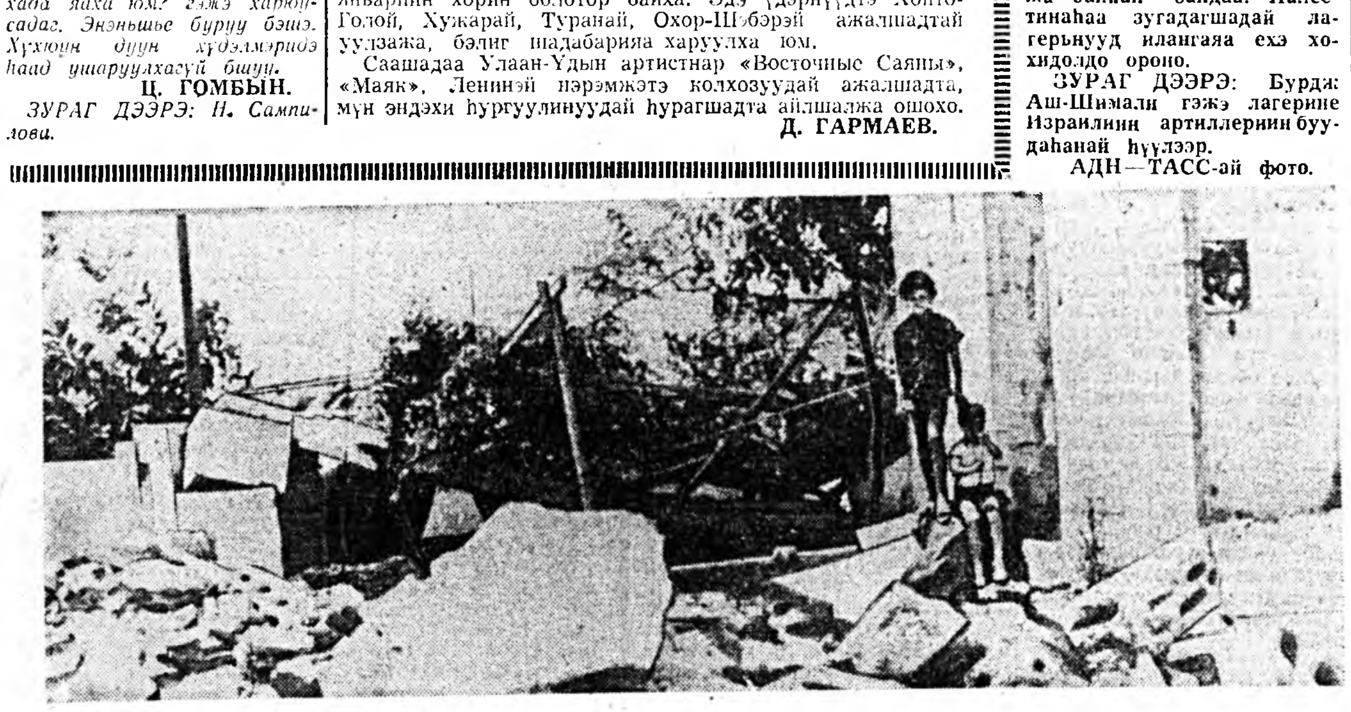
ШАНГА ЗҮРИШЭЛДӨӨНҮҮДЭЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

ПАРИЖ. Энэ жэлдэ анха түрүүн Страсбургда нээгдэhэн, Европын парламентын — «Юрэнхы дэлгүүрэй» (ЕЭС-эй) зүбшэлхы органой сесси ЕЭС-эй оронуудай парламентаринарай ба правительствануудай хоорондын зүришэлдөөнэй улам hүжэрhэн оршон байдалда хүдэлмэреэ эхилхэнь. «Юрэнхы дэлгүүрэй» 1980 оной нэмэлтэ бюджедэй ба 1981 оной бюджедэй проектые европарламентын декабрьда баталhанай hүүлээр гараhан ехэ зүришэлдөөн депутадуудай гол анхарил татана. Дурсагдаhан бюджедүүдэй хэмжээнүүд «Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудай финансын министрнүүдэй хараалhан hомололгоhоо hураггүй ехэ болоно. Европын парламентын баталhан хэмжээтэй бюджедүүдтэ мүнгэ оруулхаяа арсанабди гэжэ Францийн, ФРГ-гэй ба Бельгиин правительствануудай хуулита ёhоор мэдүүлбэ.

ЛИВАН. Израилиин ээрхэг түримхэйшүүл, арадтаа урбаhан Хадад гэгшын дээрмэшэд Урда Ливанда уршаггай татажа үргэлжэлhөөр. Тир ба Сайда хотонуудые тэдэнэй артиллери ба ракетнэ зэбсэгүүд hандаргаажа байhан зандаа. Палестинаhaa зугадагшадай лагерьнууд илангаяа ехэ хохидолдо ороно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бурдж Аш-Шимали гэжэ лагериие Израилиин артиллериин буудаhанай hүүлээр.

АДН—ТАСС-ай фото.

ТҮҮХЭТЭ ОЙ

УЛААН-БААТАР. Арадай засагта Монгол ороной ажалшад СССР-эй ба МНР-эй хоорондын Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туhаламжа тухай договорой баталагдаhаар 35 жэлэй ойе ажалай ба политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда угтажа байна. Энэ түүхэтэ ой мүнөө жэл МНРП-гэй XVIII съездэ, Монголой Арадай революциин илаhаар 60 жэлэй ойдо бүгэдэ арадай бэлдэжэ байhан үеэр тэмдэглэгдэнэ.

Республикын ажалшад совет-монгол эбдэршэгүй бата хани барисаае улам бэхижүүлхэ, социалис байгуулалтадаа шэнэ амжалтануудые туйлахаар шиидэнхэй.

АНГЛИИН ПАРЛАМЕНТАРИНАРАЙ hАНАМЖА

КАБУЛ. Афганистанай ниислэл хото ажана байдалтай, түбшэн хото байна. Эндэ гүрэнэй эмхи зургаанууд хүдэлмэрилнэ, магазинууд нээгдэнхэй, үйлсэнүүдтэнь хүн зон олон — гэжэ Афганистанда албанай хэрэгээр ерэhэн Англиин парламентаринарай делегациин гэшүүд хөөрэнэ. Эндэ зарлагдаhан нютагай ба гадаадын журналистнуудай пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэдэнэр иигэжэ мэдүүлбэ: Афганистанай засагаархид манай делегациин албанай хэрэгээр ерэлгые номнолой зорилгодо хэрэглэхэ hэдэлгэ гаргаагүй. Афганистан соогуур ябаха программа өөhэдөө хараалhан. Афганистанай дээдэ тушаал зэргэтэй ажал ябуулагшадтай, лавкануудай ба магазинуудай ээдтэй хөөрэлдэдэг байгаабди гэнэ. Англидаа ошоод байхадаа, эдэ бүгэдэн тухай манай ороной парламентда мэдээсэхэ hанаатайбди гэжэ парламентаринар мэдүүлээ.

Афганистан тушаа баруун оронуудта тараагдадаг худал хуурмаг мэдээсэлнүүдые Англиин парламентаринар наада хараба. ДРА-гай премьер-министрэй орлогшо А. Арьянтай уулзаабди, тэрээнтэй фото-зурагуудаа буулгуулаабди гэжэ парламентаринар хөөрэнэ. Гэхэ зуура, энэ хүн Афганистанhаа Пакистан худар «зугадажа ошоо» гэжэ баруун оронуудай хэблэл оло дахин бэшээн байха. Афганистан тухай тиимэ «мэдээсэл» — «хүйтэн дайе» дэбэргэхын тула хэрэглэхээр ээлжээтэ шалтаг болохо гэhэн зорилготой гэжэ тэдэнэр тусхайлан тэмдэглэбэ.

ЛОНДОН. Афганистанда ябаад бусаhан Англиин парламентаринарай нэгэн Рональд Браун Англиин Пресс Ассошиэйшн агентствэдэ интервью үгэхэдөө, иигэжэ мэдүүлээ: энэ орон соогуур ябахадаа, би, миниин хоёр нүхэд Афганистан тушаа баруун оронуудай газетэнүүдтэ тунхаглагдадаг олон мэдээсэлнүүдэй хэтэрүүлэгдэнхэй гү, али бодото байдалда огто таарахагүй байhанда үнэншэхөөр нилээд олон мэдээнүүдые абаhан байнабди, — гэбэ.

«Афганистанда ошожо хараhан үзэhэнөө дүнлэн согсолходоо, Бабрак Кармалиин правительствые дэмжэнэб, — гэнэ Рональд Браун. — Джелалабадта болоhон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энээн тухай дурдаа hэм. Афганистанай ажалшан арадай байдалые улам hайжаруулха гэhэн эндэхи правительствын хүсэл эрмэлзэлые дэмжэнэб».

Афган арад дайсадай тараадаг худал хуурмаг үгэ хүүрнүүдые буруушаан, Р. Браун иигэжэ хэлээ; эдэ городуудай ажана түбшэн байдалые, орон доторхи хэрэгүүдые Афганистанай засагаархидай өөhэдөө хинадаг байhыень, эндэхи ажабайдалай hаадгүй хүгжэжэ байхые, нютагай худалдаа наймаашадай яhала амжалтатайгаар хүдэлмэрилдэг байхые Кабулда, мүн Джелалабадта хоёр нюдөөрөө хараабди.

Афганистанда ерээд бусаhан Англиин парламентаринарай хэлэhэн үгэнүүд «хүйтэн дайнай» оршон байдал дэбэргэхын тула «Афганистанай асуудал» гэдэгые хэрэглэдэг Англиин бүлэгүүдэй дунда дураа гутаха ябадал үүсхээ. Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ Афганистанда эдэнэй албанай хэрэгээр ошоhые «таарамжагүй ябуулга» гэжэ тайлбарилба.

ЯПОНОЙ ПРЕМЬЕРЭЙ ДЭНШЭЛГЭ

ТОКИО. Японой премьерые Зүүн-Урда Азида хүйтэноор угтаа, — гэжэ «Иомиури» газетэ эдэ үдэрнүүдтэ энэ нютагай оронуудаар Японой правительствын толгойлогшо Д. Судзукиин аяншалан дэншэлгые шэнжэлэн бэшэнэ.

Японой хэблэлэй мэдээсэлнүүдhээ харахада Судзукиин дэншэлгэ юун дээрэhээ иимэ хүйтэнөөр угтагдааб гэхэдэ, эндэхи гүрэнүүд тушаа Японой түримхэйгөөр хандадаг байhан ушараар тайлбарилагдана. Эдэ оронуудые түбхын түрүүндэ түүхэй эдүүдэй хабсаргалта гэжэ Япон тоолодог байна. Зүүн-Урда Азиин бүхы оронууд тушаа тэрэ иимээр хандана.

«Иомиури» газетэ Индонезиин мэдээжэ журналист ба уран зохёолшо Мохтар Лубистай хөөрэлдэhэнөө дурдаха зуураа, Индонезиин экономикодо Японой мүнгэ табилга—«туhаламжа» гэдэгынь хитад үг гарбалтай хүнүүдэй—хуацяонуудай, засагай дээдэ тушаалтадай баяжалгада туhа хүргөө. 120 миллион индонезиинхид юушье абаагүй hалаа гэжэ бэшэнэ.

Японой сэрэгшэдэй түримхэй түсэбүүд Зүүн-Урда Азида ехээр hанаагаа зобохо ябадал үүсхэнэ. Япон өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдые олошоруулжа, Азидахи сэрэгэй тон хүсэтэй гүрэнүүдэй нэгэн болоо. Д. Судзуки аяншалан дэншэхээр мордоходоо, гол түлэб экономическа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхээр бэлдэhэн байгаа ха. Теэд, абтаhан мэдээсэлнүүдhээ харахада, Японой мүнөөнэй сэрэгэй политикада ехэ анхарал хандуулха ба тэрэниие сагааруулха гэжэ оролдоhон байна. Зэбсэгтэ хүсэнүүдээ япон ямар шэглэлтэйгээр хүгжөөхэ hанаатай байнаб гэhэн асуудал Маниладашье, Джекартадашье табигдаа. Япон «дайша гүрэн» болохогүй гэжэ эдэ оронуудта этигүүлхэ найдуулха гэhэн hэдэлгэ Судзуки гаргаба. Гэхэ зуура, тиимэ найдуулгануудынь энэ нютагай оронуудай арадуулай hанаае хэр амаруулха ааб. «Иомиуриин» бэшэhэнэй ёhoop, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ хюдалдаата тулалдаануудай газар болгогдоhоноо эдэ оронууд үшөөл мартаагүй байна.

Түримхэйлэлгэдэ эсэргүү тэмсэл

НЬЮ-ЙОРК. Пуэрто-Рикын патриодууд олтирогой ниислэл — Сан-Хуан хотын оршон тойрондо байдаг «Муньис» гэжэ агаарай — сэрэгэй баазада дорюун шангаар добтолбо. Эндэ США-гай сэрэгүүдэй эшээлhые буруушаалгын тэмдэг болгон, иимэ ябуулга хэгдэhэн байна. Эхэ ороноо сүлөөрүүлхын түлөө пуэрто-рикан арадай тэмсэл американ хэблэлэй анхарал татана. Урда тээнь мэдээсэгдэhэнэй ёhoop, «Мачетерос» гэжэ эмхиин гэшүүд тэрэ баазада нэбтэрэн орожо, хэдэн тэhэлэлгэнүүдые хэhэн байгаа. Тэдэнэй эсэстэ «А-7 корсар П» гэдэг 8 истребитель-бомбардировщик үгы хэгдэhэн, «Ф-104» гэжэ истребитель hандаагдаhан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhан[...] «Областной XXXI партий[на] конференци» — инфор[ма]ционно мэдээсэл. «КПСС-[эй] Буряадай областной комит[е]дэй тоосоон» — КПСС-[эй] обкомой нэгэдэхи секретар[ь] нүхэр А. У. Модогоев[ой] элидхэлhээ. «Аха дүүгэй ха[...]ни барисаанай договор» — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаhан[...] Нүхэр А. У. Модогоев[ой] элидхэлэй үргэлжэлэл.

Гурбадахи хуудаhан[...] Нүхэр А. У. Модогоев[ой] элидхэлэй түгэсхэл. «Ма[н]датна комиссиин элидхэл» — К. К. Шомоевой хэлэh[эн] үгэ.

Дүрбэдэхи хуудаhан[...] «Мандатна комиссиин эли[д]хэл» — К. К. Шомоевой х[э]лэhэн үгын түгэсхэл. «Бу[...] бэрсэг дэлхэйн hонин». С[...]носхолнууд.

СЭНХИР ЭКРА[Н]

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ[А]

Москва. 8.55 — Да[...]жуулгын программа. 9.00 — «Время» — 9.40 — Үглө[ө]нэй гимнастика. 10.05 — «Бидэнтэй хамта хэ, бид[э]нэр шэнгээр хэ, бидэнэрh[ээ] үлүү hайнаар хэ». 11.05 — «Приключения принца Ф[ло]ризеля» — телевизион[н]о олон серитэй уран hайхана[й] фильм (3-дахи сери). 12.[...] — Шэнэ hонин. 15.20 — «Сибирь ба Алас-Дурны[...] хизаараар» — киногой про[...]грамма. 16.15 — «Шиниин л[е]нинскэ библиотекэ». «Импе[...]риализм — капитализмы[н] хүгжэлтын дээдэ шата».

Улаан-Үдэ. 16.45 — «Дуунтай уулзалга» (буря[ад]даар). 17.25 — «Байга[л]» программа.

Москва. 17.55 — «hурга[...] хүмүүжүүлэгшэ» — телеви[...]зионно журнал. 18.25 — — «Онтохондо айлшаар». «Щелкунчик» — мульт[...]фильм. 19.15 — «Мүнөөд[эр] — түби дэлхэйдэ». 19.30 — — «КПСС-эй XXVI съез[...]дые угтуулан». «Агууе[...]номой бүлэгүүд». «Шэнэ да[...]шалта тээшэ». 20.30 — С[о]ветскэ Союзай эрхим бэр[хэ] фигуристнуудай уран шад[а]бари харуулагдаха. 21.30 — «Время». 22.05 — Сове[т]скэ Союзай эрхим бэрхэ фи[...]гуристнуудай уран шадаб[а]ри харуулалгын үргэлжэл[...] 22.25 — «Андроников[ой] үгэ үгтэнэ». «Кропоткинска[я] 12» — телевизионно филь[м] 22.35 — «Мүнөөдэр — т[ү]би дэлхэйдэ». 23.50 — «С[о]вет искусствын мастернууд[...]» СССР-эй арадай артист [...] Соловьяненко дуулаха.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02328. Заказ № 13. Индекс 5901.